

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

XXV. Cilt

1976

4'üncü Sayı

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ VIII. GENEL KURUL TOPLANTISI

Şubeler adına konuşmalar

YUSUF ÇETİN ÖZTÜRK (TKD Afyon Şubesi Başkanı)

Sayın Başkan, kıymetli misafirler, saygıdeğer meslekdaşlarım,

Hepinizi en derin saygı ve muhabbetlerimi sunar, Afyon'lu kütüphanecilerin sizlere selâmlarını ve Kurultaya başarı dileklerini iletmeyi bir borç bilirim.

Bu yılki Kurultayın sorunlarımızın hallinde başarılı çalışmalar yapacağına inancımın sonsuz olduğunu belirtirim. Kıymetli vaktimizi ziyan etmemek için fazla konuşmak istemiyorum. Aşağıda okuyacağım istek ve dileklerin tümümüzün istek ve dileği olduğuna şüphe yoktur. Bu dileklerimin benimseneceği umuduyla okuyorum.

1 — Kütüphane memurlarına mesleki kursların yanı sıra yabancı dil kursları hazırlanması,

2 — Kütüphanecilere Kültür Bakanlığına bağlı tarihi, turistik yerlerde ve müzelerde ücretsiz olarak gezme imkânı sağlanması,

3 — Derneğimiz Bülteninde bir kaç sayfa bizlere tahsis edilerek dert ve dileklerimizimizin yayınlanması,

4 — Halen kütüphanelerimizin halk iare servisi üyelerinden alınmakta olan 5 lira olan depozitonun günümüz şartlarına göre artırılması ve 1954 yılında çıkan kütüphanecilerin aleyhine olan Halk İare Yönetmeliğinin, kütüphanecilerin lehine olacak şekilde değiştirilmesi için girişimlerde bulunulması ve en kısa zamanda sonuçlandırılması,

5 — Diğer kamu kuruluşlarında çalışan ve kefalet aidatına tabi olan memurlara malî sorumluluk tazminatı ödendiği halde, örneğin Bakanlığımız bünyesinde müzelerde çalışan kefalet tabi asistanlara malî sorumluluk tazminatı ödenirken, kefalet tabi olan biz kütüphanecilere de bu tazminatın sağlanması, eğer malî sorumluluk taşımiyorsak ke-

falet aidatının kaldırılması için girişimlerde bulunulmasını temenni eder, Türk Kütüphaneciler Derneği VIII. nci Genel Kurultayının milletimiz, mesleğimiz ve biz meslekdaşlarımız için olumlu sonuçlar alması dileği ile hepinizi saygı ile selâmlarım.

SAMI PELİTLİ (TKD Amasya Şubesi Başkanı)

Sayın Başkan ve Değerli Üyeler,

Türk Kütüphaneciler Derneğinin 8. Genel Kurulunun da bundan öncekiler gibi verimli ve başarılı sonuçlanmasını, Türk kütüphaneciliğine ve Türk kültüre faydalı olmasını yürekten temenni ederken, hepinizi saygıyla selâmlarım.

Çok hayırlı gayelerle kurulmuş ve amaçlarına hizmette, onların gerçekleşmesinde müsbet çalışmalar yapagelmış olan Derneğimizin mensubu olmakla hepimiz mutluluk duyuyoruz. Bu Derneğin mensubu olarak büyük milletimizin kültürüne, moraline ve bu değerlerin geliştirilmesinde mutlaka önemli olan Türk Kütüphaneciliğine hizmet ve katkıda bulunma yolunda bulunmamız yolunda ise, bu bahtiyarlığımızı artırmaktadır.

Değerli arkadaşlarım,

Türk Kütüphaneciliğinin şerefli bir mazisi, çok başarılı ve faydalı çalışmaları vardır, olmuştur ve değerlerine, hasletlerine inandığımız kütüphanecilerimizin inançlı ve heyecanlı çalışmalarıyla bu başarılı hizmetlerin daha da geliştirilerek devam edeceğine inanmaktayız.

İnsanların, toplumların ve milletlerin hayatında kitabın ve okumanın önemi izaha ihtiyaç duyulmayacak derecede aşikâr bulunmaktadır. Bizim toplumumuzun bazı kesimlerinde okumanın arzu edilen seviyede bulunmadığı da bir gerçektir. Elbette bunun eğitimsel, kültürel, ekonomik ve sosyal bir çok sebepleri bulunmaktadır. Bendeniz huzurunuzda, Türk Millî Eğitimine 29 yıl emek katmış bir arkadaşınız olarak, kütüphaneciliğin ve okumanın daha da geliştirilmesi için faydalı olacağına inandığım bazı hususları arz etmek istiyorum.

Kütüphanecilikte de muhatabımız insan olduğuna göre, insanın temel gerçeği ve temel ihtiyaçlarını öne alarak işe başlamanın okumada motivasyonu arttırmak bakımından çok lüzumlu bulunduğunu kabul ederiz. Asrımızda insan daha çok dinlenmek, daha kolay öğrenmek, sırasında ölçüleri içerisinde eğlenmek ve gündelik hayatında müsbet değişiklikler kazanmak ihtiyacı içindedir. Modern kütüphanecilikte kütüphanelerimizi insanın hizmetine, ifade ettiğim espriler içerisinde sunmak, bunun için de klâsik kütüphane imajında, havasında, işleyişinde, fizikî imkânlarında ve tertiplenmesinde bu gerçeklere göre geliştirmeler yapmak ihtiyacındayız. Özellikle çocukların ve gençlerinde içinde buldukları psikolojik, fizyolojik, ekonomik ve sosyal durum ve gerçeklerin nazara alınarak, kütüphanelerimizi bunların hizmetlerine daha verimli sunmanın tedbirlerini almalıyız. Zira kütüphanelerimiz bir bakıma daha manâlı bir eğitim ve öğretim ocağıdır. Bizim toplumumuzun bünyesi ve ihtiyacına göre okullarımızla kütüphanelerimiz daha çok organizasyon, işbirliği, gönülbirliği ve eğitim birliği içinde çalışmaya mecburdur. Bugünkü realite ise, bu birlik ve beraberliğin istenilen ölçüde gerçekleşmediğini göstermektedir. Türkiyede okullar ve kütüphaneler mutlaka birlikte çalışmalıdır.

Kültür Bakanlığının İl Teşkilâtı süratle kurulup göreve girmelidir. Kültür Bakanlığının ildeki hizmetlerinin verimliliğe kavuşması, gelişmesi için kanaatimca buna ihtiyaç mutlaka vardır. Ondan sonra da idealist, bilgili, becerikli ve heyecanlı kütüphanecilerimizin sayısının artırılmasına devam olunmalıdır. Kütüphanelerde yönetim, organizasyon, dialog, pedagojik ve psikolojik nosyon ve formasyon, teknik ve meslekî hizmetler öğeleri ayrı ayrı ele alınıp, bu rollere yetecek elemanlar bol bol yetiştirilmelidir. Müdürün

bir kurumdaki yerinin önemi bilindiğine göre, her kütüphaneye en iyi müdür atanması dikkat ve itinasına devam olunmalıdır.

Kütüphanelerimizin bina, salon, sahne, araç - gereç, ışık, hava gibi fizikî imkânları artırılmalı, bunun için gerekli maddî kaynaklar bulunmalıdır. Kütüphanelerimizde sosyal ve eğitsel çalışmalar artırılmalı, her kütüphanede müzik, folklor, edebiyat, çiçekçilik, resim gibi çalışmalara, inceleme - araştırma yeterliğine mutlaka yer verilmelidir. Bu çalışmalar için gerekli eleman, personel ve imkânlar sağlanmalıdır.

Çocuklarımızın yetiştirilip geliştirilmesinde özellikle çocuk kitaplıklarımızın rolü bilinmektedir. Çocuk kitaplıklarımızı özel bir ünite olarak ele alıp, bunların öğretmenlerini mutlaka pedagojik formasyona sahip elemanlardan seçerek, buradaki sosyal ve kültürel çalışmaları geliştirmek ve buraları çocuklar için cazip, aranılan, vazgeçilmez yerler haline koymak mecburiyetindeyiz. Çünkü kütüphanelerimizdeki okuyucularımızın, inceleme ve araştırmacılarımızın, diğer bütün çalışmalarımızın ana kaynağı, bir bakıma kütüphanelerimizin istikbali bu çocuk kitaplıklarıdır ve öyle olmalıdır.

Kütüphanelerimiz Türk çocuklarına millet, devlet, vatan, bayrak, Atatürk sevgisi, tarih şuuru, millî birlik ve beraberlik şuur ve gururunu vermeye, daha çok, daha iyi vermeye devam etmeli, bu konuda okullarımızla tam manâda işbirliği ve yarış etmeli, bu bakımdan ve yüce milletimizin gücünü besleyen kaynaklar olarak sonsuza kadar hizmete devam etmelidir.

Temennilerimin gerçekleşmesinin zamana, maddî imkânlarla, daha çok yeterli personele bağlı bulunduğunu idraki içindeyim. Şimdiki kütüphanecilerimizin ve yöneticilerimizin mevcut şartlar, imkânlar içerisinde en iyisini, en güzelini, en faydalısını yapmak için çalıştıklarının da müşahadesi içindeyim. Kendileriyle bir Türk eğitimcisi olarak iftihar ediyorum. Türk kütüphanelerini büyük milletimize daha çok hizmet vermek, buraları aranılan, hoşlanılan, dinlenen, öğrenilen, duygulanılan, vazgeçilmez Kültür Ocakları haline getirmek idealinde yürekten birlikte olduğumuza inanıyor ve bunun huzurunu duyuyorum.

Türk kütüphanecilerini saygılarımla selâmlıyorum.

AHMET OĞUZ BAHADIR (TKD Antalya Şubesi Başkanı)

Antalya Kütüphaneciler Derneği temsilcisi olarak Genel Kurul Üyelerine saygılarımı sunar, Dernek toplantısında kütüphanecilik hakkında aldığımız kararları sizlere arz etmek istiyorum.

Türk milleti olarak çağdaş kütüphaneciliğe büyük katkıları olan bir milletiz. Ama bugün çağdaş modern kütüphaneciliğe büyük katkıları olan atalarımıza yaraşır davranışlarda bulunuyor muyuz diye düşüncecek olursak ben hayır diyeceğim. Bu konuyu da Antalya Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesinin durumunu anlatarak izaha çalışacağım. Antalya İl Halk Kütüphanesi 1924 yılında Maarif Müdürü Şahap bey ile eski Kütüphane Müdürü Sıtkı Tekeli beyin gayretleriyle Antalya Müsellim Camii yanında Özel İdareye ait bir binada kurularak faaliyete başlamıştır. Dört - beş yıl sonra Özel İdare mevcut kütüphane binasını satınca, vilâyet binasının karşısında bir yere taşınmıştır. On iki yılda bu binada faaliyet gösterdikten sonra, İnönü ilkokulu karşısında yapılan kütüphane binasına taşınıyor. 1956 yılında kütüphane binası yıkılıp yerine Merkez Bankası yaptırılıyor. Kütüphane'de halen içerisinde faaliyette bulunduğumuz eski Elhamra Sinemasına taşınıyor. Antalya Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesinin mevcut bir yeri yoktur. Kütüphanenin yeri dahi olmayınca Antalya iline modern kütüphanecilik hizmetini nasıl götüre-

bilir. Nasıl çağdaş modern kütüphaneciliği geliştirebiliriz ve geliştirdikten sonra da çağdaş modern kütüphanecilik anlayışına atalarımıza yaraşır bir şekilde nasıl katkılarda bulunabiliriz?

Sayın Üyeler : Bazılarımız mevcut binada bu konuda çalışma imkânlarını yaratabilirseniz diye düşünüyoruz. Ama bunu mevcut binada yapmamıza imkân yoktur. Faaliyette bulunduğumuz eski bir binadır. İyi bir kitap deposu olabilir. Ama kitapların muhafazası için yeterli değildir. Çünkü çok eski ve yıpranmış bir binadır. İklimi rutubetli olduğundan çevre ve tabiat tesirlerinden kitapları korumak mümkün değildir. Yine salon olarak da çağdaş modern kütüphanecilik malzemelerinde kurulmasına müsait değildir. Bu bakımdandır ki sayın üyeler Türkiyede modern kütüphanecilik faaliyetlerinde bulunmak istiyorsak önce, kütüphane için bir yer ve bina kurmak mecburiyetindeyiz. Yine seçilecek Yönetim Kurulunun hükümetin ilgili makamlarına yer temin ve bina yapımı için uyarıda bulunulmasını teklif ediyoruz.

Sayın üyeler memleketimizin kalkınmasında daha önceki tarihi devirlerde olduğu gibi kütüphanenin rolü büyüktür. Bir memleket elemanlarla kalkınır. Bugün üniversite ve yüksek okullarda elemanları yetiştiriyoruz. Memleketimizin dört bucağına dağılarak öğrendikleri ile hizmette bulunabiliyorlar, fakat yetmişmiş bu elemanlardan daha çok hizmet bekleyebilmemiz için onlara ilim araştırma merkezleri olan kütüphaneleri de götürmemiz gerekmektedir. Ama maalesef Türkiyemizin bir çok yerleri kütüphaneden mahrumdur. Misâl olarak Antalya il'inin 5 kazasını çösterebilirim. Manavgat, Gündoğmu, Finike, Kaş, Kumluca ilçelerinin kütüphaneleri yoktur. Bu bakımdan yeni Yönetim Kurulunun bu konuda da çalışmalar yapmasını uyarıyorum.

Sayın üyeler, kütüphaneler ilmi ve güzel sanatlar, dini, kültürel her konuda yazılan kitapları bünyesinde bulunduran bir kuruluş, bir kaynaktır. Ama branşındaki ilmi yenilikleri takip etmek isteyen bir okuyucu kütüphanelere gittiği zaman aradıklarını bulamıyorlar. Bunun için üniversite, akademi ve yüksek okullarda okutulan ve yeni araştırmalarla ilgili yayınların kütüphanelere temini bakımından da bir uyarıda bulunacağım.

Eski bir okul idarecisi ve öğretmen olarak okul kütüphaneleri hakkında uyarıda bulunmak istiyorum. Okullarımızdaki kütüphaneler demirbaş defterine kayıtlı kitapları depolamaktan başka bir işe yararamamaktadır. Bunun da başlıca nedenleri şunlardır.

a) *Dil konusu :* Öğretmenlerin çoğu okul kütüphanelerindeki kitapları dil konusunda kendilerine göre yetersiz görüyorlar. Çocukların bu kitapları anlayamayacağını ileri sürüyorlar. Çünkü Türkçe ve edebiyat dersine giren öğretmen arkadaşların büyük bir ekseriyeti hatalı bir dil devrimi anlayışındadırlar. Öğrencileri yeni türetilmiş kelimelerin dışına çıkarmak istemiyorlar. Bu nedenlerle ev ödevlerini, araştırma ödevlerini kütüphanedeki kitaplardan değil, piyasaya yeni çıkmış yeni dil anlayışı ile yazılmış kitaplardan veriyorlar. Bu da okul kütüphanelerine ilgiyi azaltıyor.

b) Öğretmen arkadaşlarımızın büyük bir ekseriyeti de okul kütüphanelerine karşı ilgisizdir. Hatta kütüphanede kendi branşında ne gibi kitaplar var bunları da bilmez. Yeni Yönetim Kurulunun Millî Eğitim Bakanlığı ile ilişkiler kurarak, orta dereceli okullarda okul kütüphanelerine öğretmen ve öğrenci ilgisinin gelişmesi için çalışmalar yapmasını uyarırım.

c) Okullardaki kütüphane memurları da okulun kütüphane hizmetlerini yürütme bakımından yetersizdir. Eğitim ve kurs görmemişlerin ve görenlerin de daha iyi hizmet verebilmeleri için yeni eğitim kursları görmelerinin gerekli olduğuna inanıyorum.

Sayın üyeler hepimize şükranlarımı sunarak, çalışmalarımızda başarılar diler konuşmama son veririm. Saygılarımla.

RUHI MUTLU (TKD Aydın Şubesi Başkanı)

Değerli meslekdaşlarım,

Derneğimizin 8. Kurultayında sizlere Aydın Şubesi adına sevgi ve saygılar sunarım.

Derneğimiz, kurulduğu 1949 yılından bu yana 26 yıldan fazla bir süre geçmiştir. Yani çeyrek yüz yıl. Bu süre, hele II. Dünya Savaşından sonra gelişme yoluna girmiş tüm dünya ülkeleri için köklü yapısal değişimlerin, ve kültürel gelişmelerin hızlandığı, toplum dinamizminin ekonomik, bilimsel ve kültürel üretkenliğinin uzay boyutlarına tırmanmaya başladığı bir çağın portresini vermektedir. Bu nedenle, bilim ve kültür gelişmesinde dış dünyaya gözlerini kapıyan otarşik görüş yerine, tüm insanlığın kollektif ürünü olan çağdaş teknolojinin olanaklarından yararlanan ve Aziz Atatürk'ün işaret ettiği gibi gücümüzü geçmişin gevşetici zihniyetine göre değil, çağımızın hız ve hareket kavramlarına göre değerlendiren görüşü izlemek zorundayız.

Bu görüşü benimsemenin doğal sonucu olarak: Biz, kültürel gelişmede insan yaratışlarının tümünün saptanmasında, biriktirilmesinde ve kültür kalıtımını bütün etkenliği ile tüm insanlığın yararına sunmada en önemli hazine olan kütüphaneler ve kütüphanecilik anlayışı konusunda hangi noktada olduğumuzu düşünmek zorundayız.

Dün, Kurultayımızı onurlandıran Sayın Kültür Bakanımızın; kitap deposu niteliğini aşamayan kütüphanelerin, toplumun gelişmesinde beklenen etkenliği sağlayamayacağı, gelişmeye başlamış ülkelerin kültürel kalkınma çabalarında görüldüğü gibi, kütüphanelerin her türlü eğitim araçları ile donatılarak eğitim ve kültür merkezleri haline getirilmesi, böylece kütüphanelerimize çağımızın koşullarına uygun yepyeni bir hüviyet verilmesi gerektiğini, bugünkü durumu yeterli görmediğini belirtmesi umut verici olmuştur.

Dileriz ki, en yüksek yetkilinin gerçekçi bir açıdan ortaya koyduğu bu görüş tüm yetkililere ışık olsun, teknik eğitim araçlarına sahip olmayan kütüphanecilerimiz en kısa sürede bu olanaklarla donatılsın, bu araçlara sahip olan kütüphanelerimiz de bunları yaygın kültürel çalışmalarda korkusuzca kullanabilsinler.

Değerli meslekdaşlarım,

Çeyrek yüzyıldır Kurultaylarımız sayesinde bir araya gelebiliyoruz, özlmlerimizi dile getirip tanışıyor, dertleşiyor, biçimsel düzeyde kalan bazı görevleri yerine getirdikten sonra her birimiz kendi yalnızlığımıza, çaresizliğimize terk edilip maaşımız karşılığında bizden istenen dar görev sınırları içine bırakılıyor. Ama mesleğimizin içerdiği nitelikler ve kavramlar, mesleğimize egemen olmak isteyen dar ve kısır zihniyetin çok üstünde geniş sınırlara ulaşıyor. Bu noktadaki çelişme bizim mesleki çilelerimizin de kaynağı oluyor. Bu çilelerden kurtulmak için çeyrek yüzyıldır yaşadığımız Derneğimizin beklenen varlığı ve etkenliği gösterememesinden duyduğumuz üzüntü derindir. Derneğimizin meslek bültenimizi çıkarması, yaşatması, bir binaya sahip olabilmesinin üstünde önemli bir varlık gösterememesi de, sorumluluğu sadece Dernek Yönetim Kurullarına yüklemenin doğru olmayacağı da açıktır. Sorumluluk tüm meslekdaşlarımıza, topluluğumuzun seçkin özü olan Kurultayımızın manevî kişiliğine aittir. Sorumlular bizleriz, tümümüz.

Kütüphaneciliğimizin gelişme tabosunu, bina sayısı ile, resmî istatistiklere yansıyan okuyucu sayısını gösteren rakamlarla değerlendirme yoluna gidilmektedir. Yüzeysel görünüm altındaki gerçeği görmeye dayanıklı isek durum şudur: Binalar yapılmakta, törenlerle hizmete açılmakta, ama sayın Bakanımızın özlediği kültür merkezi niteliğine kavuşturulamamaktadır. İnsan beynini donatacak olanaklar kitap kavramı dışında bir görünüme ulaşmamıştır.

Örneğin kütüphanecinin tiyatro yapması, plâk kütüphanesi kurması, filim gösterileri düzenlemesi yadırganmakta, altında kötü niyetler aranmaktadır.

Bu korkunç anlayışın mesleğimizde geçerli kılmaya çalıştığı görüş şudur: Başka ülkelerin halk kütüphanelerinin nasıl çalıştığı bizi ilgilendirmez. Senin işin kitap alıp vermektir. Çizgiyi aşma.

Böylece, göze ve kulağa etkili araçların, kitabın etkenliğini artırarak insan beynini daha kısa sürede donatma fonksiyonunu, Hawai adalarındaki bir köy halk kütüphanesine kadar götüren ileri kütüphanecilik anlayışına kulak tıkanmaktadır.

Son çeyrek yüzyılda beklerdik ki, 'Derneğimiz, yaygın kültürel çalışmalara yer veren örnek bir halk kütüphanesini kurmuş olsun.

Derneğimizin ilgilenmesi gereken diğer bir konu da şudur: Kütüphaneciliğimizde hem kendimizi, hem de en üst makamdaki yetkilileri aldatmacaya yönelik istatistik anlayışı sürdürülmektedir. Dünyanın hiç bir halk kütüphanesinde kendi kitabı ile kütüphaneye gelen okuyucu sayısı istatistiklerde yer almaz. Yabancı kütüphanelerde kütüphanenin kitabını okuma salonunda okuyanların sayısı bile istatistiğe katılmamaktadır. İstatistiğe giren rakamlar sadece evlere ödünç verilen kitap sayılarını kapsamaktadır. Bu durumlar kütüphaneciliğimize, yeteneksiz yetkililerle, yetkisiz yeteneklerin yönettiği bir varlık görünümü vermektedir.

Kütüphanelerimizin bir kültür merkezi niteliğine kavuşturulamamış olması bir yana, değerli bir kitap deposu niteliğine bile kavuşturulamamasında Derneğimizin olumlu bir girişimine de tanık olamamanın üzüntüsünü duyuyoruz. Örneğin : Halk kütüphanelerine kitap satınalma yönetmeliğinin sakıncaları karşısına da Derneğimiz çıkamamıştır. Örneğin: Genel Müdürlüğe gönderilen satın alınacak kitap listelerinde, yıllardan beri anti komünist olduğu dünyaca bilinen ünlü filozof Bertrant Rusel'in tüm eserlerinin kütüphanelere sokulmasının sakıncalı sayılması bir yana, Atatürk'ün nutkunu bile müsaade almadan kütüphaneye sokmak, Millî Eğitim yayınevlerinde satılan eserleri, Bakanlıklar yayınlarını, Üniversite yayınlarını, tıbbî ve teknik kitapları, öğrencilerin önemli ihtiyacı olan çözümlü matematik ve fen kitaplarını onay almadan kütüphaneye satınalmak kütüphanecinin başını derde sokmaya yeterlidir. Yönetmelik gereği onaya gönderilen listelerin aylarca onaylanamaması da ayrıca hız kesici rol oynamaktadır.

Sevgi, saygı, mutluluk kavramlarının en güzel izdüşümü olan mesleğimizde muhbirliği geçerli kılmaya çalışan zihniyet, ayrı bir tehlike yaratmaya başlamıştır.

Diğer üzücü bir durum da şudur ki : Halk kütüphaneleri üst teşkilâtı, Üniversite kütüphanecilik bölümleri ve onun değerli bilim kurulları ile normal bir diyalog kuramamış, tüm öğretim üyeleriyle çatışan yolu seçer görünmüştür. Dünyanın hiç bir uygar ülkesinde görülmeyen bu hazin duruma son vermek için, Genel Merkezin, Bakanlarımızın gerçeği anlatacak bir girişimine de rastlamadık.

Derneğimizin çeyrek yüz yıllık yaşantısında Kütüphaneler Kanununun çıkarılması konusunda halâ bir sonuca ulaşılamamış olması her Kurultayda baş derdimiz olmaya devam etmektedir. Derneğimizce mesleğimizin güncel sorunları ile gelişim çizgisindeki yerimiz hakkında doğrudan doğruya Bakanlarımıza aydınlatıcı ziyaret ve temasların yapılması için kaybedilecek zamanımız yoktur.

Devlet teşkilâtımız için de halk kütüphanelerinden başka (Yönetmeliksiz yönetilen) bir kamu hizmet bölümü var mıdır?

Kefalet aidatı konusundaki yanlış uygulamalar süregelmektedir. Örneğin: Üzerinde milyonlarca liralık mal zimmeti bulunan bir Defterdarlık Millî Emlâk memurundan Aynı-yat mutemetliği kadrosunda bulunmadığı gerekçesiyle kefalet aidatı kesilmediği halde, kütüphanedeki bir daktilodan bile kefalet aidatı kestirilmektedir. İzmir ilinde bu konuda Danıştaya dâva açan kütüphaneciler 'Devlete karşı gelmek şeklinde nitelendirilen' gülünç bir zihniyetle tehdit edilmiş, dâvadan vazgeçmeye zorlanmışlar, bu zorlamalar bilinçli ve yürekli kişiliğin sınırlarında parçalanıncaya kadar fire verilmesine neden olabilmıştır.

Bu durumlarda kütüphaneciye arka çıkacak gücü Derneğimiz yaratabilmiş midir? Haksızlığa uğraması muhtemel meslektaşlarımızı, fikirsiz, kültürsüz, yeteneksizliğini güç-lülerin koltuğu altına sığınarak gizlemeye çalışan muhbirlerin kurbanı olmaktan kurtar-mak için Derneğimiz nasıl bir varlık göstermelidir? Bu konular üzerinde de derin dü-şünmek uyanık olmak zorundayız. Bu konuda daha bir çok yılları harcamıya hakkımız yoktur.

Özetlemeye çalıştığımız sorunlar nedeniyle : Varlığımızın tümüyle bizi yüceltecek bir otokritik yaparak şu noktada birleşmeliyiz : Özellikle halk kütüphanecisi arkadaşlar, bürokratik hiyerarşinin sınırlı davranış ve yetki olanaklarını düşünerek, halk kütüphane-cilerinin çoğunlukta olmadığı, daha özgür, kısıtsız hareket yeteneğine sahip, üniversite çevresinden meslektaşlarımızın görev alacağı ve yöneteceği bir Merkez Yönetim Kuru-lunu seçmeye dikkat etmeliyiz. Genel Başkanı ile, Yönetim Kurulları ile özgür hareket edemeyecek bir Derneğin mesleğimize bir yarar sağlayamayacağı gerçeğini unutmama-lıyız.

Bu Kurultayın mesleğimizin yücelmesine başarılı çözüm olanakları ve aydınlık ge-tirmesi dileğimle sizlere saygılar sunarım.

HALİT BOZKURT (TKD Bursa Şubesi Başkanı)

İlimizde kütüphaneciler arasında işbirliğinin sağlanması, kütüphanecilikle ilgili te-maslarda ve faaliyetlerde bulunulması için Derneğin Bursa Şubesini açmış bulunmak-tayız. Bu kuruluşumuzu Bursa ilinin kaza kütüphanecilerine de duyurmuş ve orada çalışan arkadaşların bir kısmını da Derneğe üye kayıtlamış durumdayız.

Mesleğimizin ilerlemesi için herşeyden evvel mensubu bulunduğumuz tüm kütüp-hanelerde çalışan personel arasında işbirliği yapılması ve işlerin birlik ve beraberlik prensibi altında yürütülmesine taraftarız.

Derneğimize üye olan şahısların giriş kartları yazımıza ilişkin olarak sunulmuştur. Ayrıca başka üye olan şahıslar olduğunda onların üye kabul kartları gönderilecektir.

Üyelerimizin tümü halk ve çocuk kütüphanelerinde çalışanlardır. Mesleki birliğimizi bozmamak amacıyla, başka mesleklerden üye kabul etmemek her türlü varlığımızla birlik içinde olmak azmindeyiz. Bu yüzden halk ve çocuk kütüphanelerinin işlerinin aksama-sına sebep olan, hatta biz kütüphanecilerin çoğu zaman ezilmelerine sebep olan bazı hususları belirtmeğe karar verdik. Ayrıca 1976 yılında Ankara'da yapılacak olağan Genel Kurul Toplantısında sürenin 1 gün geniş tutulmasını ve bu toplantıdan sonra 1 gün tüm taşra teşkilâtı kütüphanelerinden gelen temsilcilerin dertlerini kayıtlarımıza almağa za-man ayrılmasını ve dertleşme günü yapılmasını tüm kalbimizle arz ediyoruz.

Meslekte çalıştığımız sürede karşımıza çıkan zorluklar, müşküller ve birliğimizi ve beraberliğimizi bozan hususlar şunlardır :

A — Materyal Temini ve İstifadeye Sunma :

1 — Türkiye'deki bütün halk ve çocuk kütüphanelerinde kitap seçimi için kullanılacak, Millî kültür politikamızın ana hatlarını belirten, kitap seçiminde gözönünde bulundurulması gereken hususları kapsayan bir broşürün Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne hazırlanması ve bunun kütüphane idarecilerine zimmetle verilmesi,

2 — Bakanlıkça seçilecek, Millî kültür ve tarihî geçmişimizi konu edinen mecmualara, belli başlı en az 5 gazeteye ve mahalde çıkan bütün gazetelere abone olunması için gerekli çalışmalarda bulunulması,

3 — Bakanlığımızca okunması yasak edilen, veya tavsiye edilen kitapların mecmuaların ve gazetelerin 3 ayda bir, her yıl ve toplu 5 yıllık olarak hazırlanmaları, bunların kütüphane idarecilerine zimmetlenmesi için gerekli çalışmalarda bulunulması,

4 — Halk ve çocuk kütüphanelerinde yıl içinde posta vasıtasıyla gelen gazete ve mecmualar için mutlaka takip fişi tutulması, bunların tek tek değil, cildleri tamamlandıktan sonra demirbaş defterine kayıtlınmaları,

5 — Kütüphanelerimize gelen gazete ve mecmuaların eksik sayılarının mutlaka tamamlanması,

6 — Kütüphaneye gelen kitap, mecmua ve gazeteleri demirbaş defterine nasıl kayıtlınacağını belirten yeni bir kılavuzun hazırlanması,

7 — Kütüphaneye kitap satın alınırken ciltli olanların tercih edilmesi veya ciltsiz alınmağa mecbur kalınanların ciltletilmeden evvel okuyuculara verilmemesi,

8 — Okuyucular için kitap temin edilme yollarından biri olan kütüphaneler arası işareti varlığına okuyucuların alıştırılması için bölgesel toplu katalogların yapılması,

9 — Taşra kütüphanelerinde bulunan yabancı dil kitapların kartlarından bir adedinin mutlaka Millî Kütüphaneye gönderilmesi,

10 — Kütüphane idarecilerinin bulunduğu çevreye tesir ederek, okuyucularını kütüphaneye kitap bağışı yapmağa teşvik etmeleri,

11 — Kütüphaneye kitap satın alınırken, kitap seçimi prensiplerine riayet edilmesi, seçilen kitapların listelerinin, işlemde olan listelerden, kütüphanede bulunan kitapların katalog fişlerinden ve çevremizde bulunan kütüphanelerin katalog fişlerinden kontrol edilmeden Bakanlığa gönderilmemesine dikkat edilmesi,

12 — Kitap kayıt defteri bittikten sonra, bir kitap gibi mutlaka yeni demirbaş kayıt defterine kayıtlınmalı,

13 — Birden fazla ciltli eserlerin ve birden fazla nüsha eserlerin kitap demirbaş defterine kayıtlınmasının çocuk, halk ve okul kütüphaneleri için aynı olacak şekilde bir esasa bağlanması,

14 — Çocuk kütüphaneleri, halk kütüphanelerinin bir bölümü olarak kabul edilmişine göre, kataloglama yapılırken aynı kuralların uygulanması ve tesbit edilecek kuralların bütün halk ve çocuk kütüphanelerinde uygulanmasının temini,

15 — Millî Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü'nce, Türkiye'de basılan kitaplar için halk ve çocuk kütüphanelerinde kullanılacak katalog fişi basımına gidilmesi ve standartlaşma temin edilmesi,

16 — Eski yazı yazma ve basma kitapların toplu bir kataloğunun hazırlanması, bunların tesbit fişlerinden birer adedinin mutlaka Bakanlıkça muhafaza edilmesi gerektiği.

17 — Bölgesel katalogların yapılabilmesi için, her kitap için mutlaka fazla bir fişin çıkarılması ve bunların Millî Kütüphanede muhafaza edilmesi.

18 — Fiş kataloglarının fiş dolabına dizilişinde bir standart olması, fiş dizimi kaideelerini belirten bir el kitabının hazırlanması, yazar adı ve kitap adı dizimini ilâve olarak konu başlığı diziminin mutlaka yapılması, tasnif numaralarına göre dizilen fiş diziminin shelf-list olarak kullanılması.

19 — Dewey Onlu Tasnif Sisteminin tekrar gözden geçirilmesi ve konu başlığı listenin bir an önce hazırlanması.

20 — Aynı yazarın aynı konulu kitaplarının raflarda birbirinden, ayrılabilmesi için Cutter Sanborn Sisteminin Türk kütüphaneleri için değiştirilerek, şimdilik iare ve gezici servislerle uygulama yoluna gidilmesi.

21 — Depo kitaplarının demirbaş numaraları veya tasnif numaralarına göre dizilecekleri hakkında bir standart kabul edilmeli ve bu husus bütün kütüphanelerde aynı olmalıdır.

22 — İare koleksiyonu, gezici kütüphanelerin kitapları normal koleksiyondan mutlaka ayrılmalı veya kütüphanede bulunan müracaat kitapları dışında bütün kitaplar iareye verilebilmelidir.

23 — Her yıl yaz aylarında her kütüphanede mutlaka kitap ve demirbaş eşyaların sayımı yapılmalı ve bu husus Bakanlığa bildirilmeli ve bu yol bütün kütüphanelerde gelenek haline getirilmeli.

24 — Kitaplar her sene yaz aylarında dışarıya çıkarılarak havalandırılmalı, yıllık temizlik mutlaka yapılmalı.

25 — Okuyucuyu kütüphaneye çekmek için mahallin belirli yerlerine kitap teşhir vitrinleri konulmalı, buraya konulan kitaplar kısa fasılalarla değiştirilmeli.

26 — Kütüphanelerden nasıl faydalanılacağını belirten ve kütüphanede okuyucuların uyması gereken kuralları kapsayan her kütüphanede bir el kitabı hazırlanması, gezici servislerle hizmet verilirken bunların halka dağıtılması.

27 — Kütüphane Müdürlerince her ay kütüphaneye gelen yeni kitapları tanıtıcı yazılar, kütüphane ve çocuk kitapları haftasında yazılar, okullarda kutlanan belli başlı günler ve haftalarla ilgili yazılar mahallî gazetelerde yazılmalı, icap ederse kütüphanemizle ilgili el ilânı bastırarak halka dağıtma yoluna gidilmeli.

28 — Müracaat hizmetine gereken önem verilmeli, müracaat koleksiyonu mutlaka normal koleksiyondan ayrılmalı, okuyucu salonunda mutlaka bir müracaat kütüphanecisi olmalıdır.

29 — Evvelce bahsedilen gazete ve mecmuaların kütüphaneye sağlanması ve okuyuculara sunulması ile kütüphaneye okuyucuların çekilmesi mümkün olacaktır.

30 — Hiç olmazsa birkaç senede bir defa kütüphane haftasında orta dereceli okullar öğrencileri arasında kütüphanecilikle ilgili yarışmalar düzenlenmeli ve derece alanlara hediyeler verilmelidir.

31 — Ayrıca okuyucular arasında anketler düzenlenmeli ve bunlar değerlendirilmeli,

32 — Kütüphane ve Çocuk Kitapları Haftasına gereken önem verilmeli, gelen müfettişler evvelki teftiştten bu yana yapılanları değerlendirmelidir,

33 — Müracaat hizmeti, evlere kitap verme servisi ve gezici servisler kütüphanenin kalbidir, Evlere Kitap Verme Yönetmeliği, Çocuk Kütüphaneleri Yönetmeliği bugünkü koşullar altında tekrar gözden geçirilmeli, depozite mutlaka kaldırılmalıdır, iare müddetinde kitabı getirmeyenler veya kasıtlı kaybedenler hakkında emniyetçe takip için Halk Kütüphaneleri Yönetmeliğinde Kütüphane müdürüne yetki verilmelidir.

34 — Kütüphanenin her bölümünde okuyucu istatistikleri mutlaka günü gününe tutulmalı, mutlaka istatistiklerin geçen seneden fazla yapılması geleneği ortadan kaldırılmalıdır.

B — Kütüphanenin Bina Durumu :

1 — Alt kattaki çocuk kütüphanelerinde personelin okuyucuyu takip edebileceği camlı bir çalışma bölümünün olması,

2 — Evlere Ödünç Kitap Verme Servisinin alt katta bulunan odalardan birinde yapılması,

3 — Alt kattaki diğer odanın göze - kulağa hitap eden araçlara ayrılması ve bu hizmete önem verilmesi,

4 — Okuyucuların dinlenebileceği, sigara ve çayını içebileceği bir yerin kütüphanede ayrılması,

5 — Kütüphane müdürleri için illerde lojman sağlanması,

6 — Her kütüphanede mutlaka bir gece bekçisi bulunması.

C — Kütüphanenin Bütçe Durumu :

1 — İllerde çocuk kütüphanelerinin bütün harcamaları Halk Kütüphanesi Müdür-lüğünce yapılması,

2 — Sadece Bakanlıktan gelen ödeneklerle kalınmaması, Belediye bütçelerine kütüphane için ödenek konulması hakkında gereken teşebbüslerde bulunulması,

3 — Mahallinde bulunan (Türk Hava Kurumu, Yardımsevenler v.s.) derneklerle kütüphaneye ödenek koymaları için gereken teşebbüste bulunulması,

4 — Yayın yapan Banka ve teşekküllerden kitap temin etme yoluna gidilmesi.

5 — Kazalardaki kütüphanelerdeki tahakkuk memurluğunun kaza Halk Kütüphaneleri Müdürü veya memurunca yapılması,

6 — Kütüphane müdürlerine kazalardaki halk ve çocuk kütüphanelerine rehberlik teftişi yapabilmeleri için görev yoluğu verilmesi.

D — Kütüphanelerin Çeşitli Sorunları :

1 — Bakanlık ve D.T.C. Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünün müşterek hazırladıkları Kütüphaneler Kanunu mutlaka bir an evvel çıkarılmalı ve kütüphanecilerin kütüphanelerin toplum ve devlet sitemi içindeki yeri saptanmalıdır,

2 — Bakanlık memuru olan ve intibakları Bakanlıkça yapılan bütün kütüphane müdürlerinin sicillerinin Bakanlıkça tutulması,

3 — Yine üniversite mezunu olan ve kütüphanelerde müdür yardımcısı ve kütüphaneci olarak çalışan personelin intibaklarının Bakanlıkça yapılması ve sicil dosyalarının Bakanlıkça tutulması,

4 — Üniversiteyi bitirip illere veya ilçelere atanan müdürler tecrübesiz olduklarından zorluk çekmektedirler. Fakültelerin kütüphanecilik bölümünde okuyan öğrencilerin yazışma, muhasebe ve beşeri münasebetler konularında derslerle takviyesi ve staj müddetinin artırılması veya başka koşullar araştırılması,

5 — Türkiye illeri 4 kademeye ayrılmalı, buralara 1, 2, 3 ve 4. dereceden müdürlük kadroları tahsis edilmeli ve müdürler kademeli olarak teftiş ve başarı durumları göz önünde bulundurularak, teftiş ve başarı durumları dikkate alınarak en az üç seneyi doldurduktan sonra kademeli olarak tayin edilmeli,

6 — Müdürlüğe verilen işgüçlüğü zammı 4. dereceyi almayan diğer müdürlere ve müteselsil kefil durumunda olan diğer tüm personele de verilmeli,

7 — Kütüphanecilik kefaleti gerektiren bir memuriyet olduğuna göre kütüphanelerde çalışan müdür, müdür yardımcısı, uzman, kütüphaneci, memur, cilt ustası, şöför, daktilo ve müstahdemlerden ayırım yapılmadan tüm kütüphane personelinin kefalet aidatı mutlaka kesilmeli,

8 — Bütün ilçe kütüphanelerine müdürlük verilmeli, kütüphanelerdeki bütün personelin kendi vazifeleriyle ilgili olan mesleki veya idarecilik kursu görmeleri sağlanmalı,

9 — Kazalardaki kütüphanelerde çalışan tüm kütüphane sorumlularının birinci tezkiye amiri il Halk Kütüphanesi Müdürü veya Kaymakam olmalı, ikinci tezkiye amiri ise bağlı bulunduğu vilâyetin Valisi olmalıdır,

10 — Illerdeki kütüphane müdürleri kendilerine bağlı kaza kütüphanelerini yılda bir defa teftiş edebilmeli, her türlü yazışmalarını yapmalı ve bütün müdürlerin sicilleri Bakanlıkta tutulmalı, diğer kaza personelinin sicilleri il Halk Kütüphanesi Müdürlüklerinde tutulmalıdır.

11 — Kütüphanecilik mesleki dayanışmayı sağlayan bir meslek olduğundan, bütün illerde ve ilçelerde Türk Kütüphaneciler Derneğinin birer şubesi açılmalı, bu iş için kütüphane müdürleri kendilerini gönüllü sorumlu hissetmeli,

12 — Kültür Müdürlükleri illerde bir an evvel kurulmalı ve teşkilatlanma saptanmalı,

13 — Kütüphanelerde kullanılan her türlü matbu evraklar ile basılı defterler cilt-hanesi bulunan kütüphane müdürlüklerince piyasada bastırılmalı, cilt-hanelerine bağlı olan il ve ilçe kütüphanelerine buradan bunların dağıtımı yapılmalı,

14 — İlçe halk ve çocuk kütüphanelerinden katalog fişi hiç istenmemektedir. Buralarda yapılmadığına kanaat getirdiğimiz fişlemenin bir an evvel başlatılması için il Halk Kütüphanesi müdürleri görevlendirilmeli

15 — Kütüphanecilik Bölümleri Mezunları Derneği ile Türk Kütüphaneciler Derneği birleştirilmeli, meslekte çalışan tüm personelin öğretmenler gibi siyasi yönden bölünmelerine müsaade edilmemeli,

16 — Hemen hemen tüm kuruluşların yaz tatillerinde personelinin dinlenmeleri için plajları bulunduğu halde, Bakanlığımız böyle bir imkâna henüz kavuşmadığı için kütüphanelerde çalışan personel bu imkândan faydalanamamaktadır, bu hususta çalışma yapılması,

17 — Batı memleketlerine ve dost islâm memleketlerine oralandaki gelişmeleri incelemek ve yurdumuzdaki kütüphanecilik yönünden gelişmeleri oralara iletmek üzere kütüphanecilerin gönderilmesi,

18 — Bilhassa illerdeki halk kütüphanelerinde Türk Kütüphaneciler Derneği'nin yayınlamış olduğu kütüphanecilikle ilgili yayınların, D.T.C. Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü yayınlarının, Millî Kütüphanenin kütüphanecilikle ilgili yayınlarının, Unesco Millî Komisyonunun kütüphanecilikle ilgili yayınlarının tümünün bulunabilmesi için eksiklerin tesbit edilerek gönderilmeleri, kütüphane müdürlerinin personeline bu yayınları okutması ve onların kütüphanecilikle ilgili bilgilerinin geliştirme yoluna gitmeleri,

19 — Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteninin, Yeni Yayınların Babanlığa bağlı bütün kütüphanelere abone suretiyle gönderilmesi, eksik sayıların tamamlanması,

20 — Halk kütüphanelerimizde bulunan eski yazı yazma ve basma kitaplardan okuyucular çok az faydalanmaktadır, 600 yıllık geçmişimizi, tarihî ve kültürel değerlerin daha çok okunması için, daha çok okuyucu çekilmesi için çalışmalarda bulunulması,

21 — Eski benliğimizi, örf ve âdetlerimizi, eski Türk kahramanlarını konu edinen, tarihî roman ve hikâyeler yazan veya yazabilecek genç yazarların ortaya çıkmaları için Bakanlıkça yarışmalar düzenlenmeli,

22 — Okul kütüphanelerine gereken önem verilmeli, onların depo olmamaları sağlanmalı,

23 — Her il ve ilçe kütüphanelerinin en az üç yılda bir Bakanlıkça teftiş edilebilmeleri için müfettiş sayısının artırılması,

24 — Kültür Bakanlığı Tebliğler Dergisinin bir an evel çıkarılması, ve bunun bütün kütüphanelere gönderilmesi,

25 — Illerdeki halk kütüphanelerinde bulunan eski yazı basma ve yazma kitapların tasnifini yapan memurların hemen hemen hepsi 20 yılı aşkın hizmeti bulunan yaşlı kimselerdir, bunlar emekli olduklarında işlerin aksamaması için şimdiden yerlerine yenilerinin yetiştirilmesi,

26 — Çocuk kütüphaneleri kursuna pedagoji dersinin konulması,

27 — Kütüphanecilik Bölümleri bitirme tezlerinden mesleğe faydalı olacak olanlar ayıklanarak bastırılmalı, ve bunlar kütüphanelere gönderilmeli,

28 — İlçe halk ve çocuk kütüphanelerinden çoğu iare için gereken matbu evrakı kullanmadıkları ve okuyuculara kitabı bir deftere kayıtlayarak verdikleri müşahade edilmiştir,

29 — Kütüphanelerin her malî yılı sonunda demirbaş eşyaları için tadat mazbatalarının gönderilmeleri usul haline getirilmeli,

30 — Ayniyat talimatnamesinin tatbikinin şart olduğu ve bunun kütüphaneciler için korkacak bir şey olmadığı,

E — S o n u ç :

Türk kültürü ve milliyetçiliğini memleketimizin her yanına yaymağa çalışan, okuyucularına daha faydalı olmak için bütün çabasını harcayan kütüphanelerimizin çevresinin kalkınabilmesi için maddî ve manevî yönden çalıştığına, ayrıca kütüphanelerin daima büyüyen ve gelişen bir organizma olduğu fikrine dayanarak hapishane, düşkünler yurdu, yetiştirme yurtları, hastane, plaj, gezici servisler açılmasının gerektiğine inanmaktayız.

Kütüphanelerimizdeki müdür, müdür yardımcısı, kütüphaneci, öğretmen ve memur olarak çalışan personele ihtisas, doktora ve üniversitelerin kütüphanecilik bölümlerinde okuyabilmeleri imkânın sağlanmasının gerektiğine inanmaktayız.

Ayrıca Ege Denizinde bulunan adalarımızda, Rumların ve Ermenilerin çoğunlukta bulunduğu adalarda ve semtlerde kütüphaneciliğe daha önem verilmesini ve buralara Türk kültürünü yerleştirebilmek için halk ve çocuk kütüphaneleri kurulmasının gerektiğine bütün kalbimizle inanmaktayız.

Orta dereceli okullara öğrencilerin kütüphanelere daha iyi ve çok gelmelerini sağlamak ve onlara küçük yaşlarda kitap sevgisini aşılacak, kütüphane içi davranışlarını öğretmek ve eğitimlerini ömür boyu kütüphanelerde devam ettirebilmelerini sağlamak amacıyla önce seçmeli, sonraki yıllarda mecburî olarak kütüphanecilik dersinin konulmasını dileriz.

Bütün bu dileklerimiz ve temennilerimizin ilgili makamlara iletileceği inancı içinde durumu saygılarımızla arz ederiz.

(Kasım 1975 tarihinde TKD Genel Merkezi'ne gönderilen bu yazı, VIII. Genel Kurul Toplantısı'nda, Başkanlık Divanı'na da verilmiştir.)

MEHMET GÜRTÜRK (TKD Ceyhun Şubesi Başkanı)

Sayın Meslektaşlarım,

Bugünkü medeniyet seviyesine, insanların zekâlarının üstünlüğü ile ulaşılabildiği muhakkaktır. Ama, zekâları, kitapların beslediği, zekâ kıvılcıklarını, kitapların tutuşturup kor haline getirdiği unutulmamalıdır. Kitaplar ve kütüphaneler olmasa idi, geçmişte edinilen bilgi ve tecrübeler öğrenilmeyecek, bunlara yenileri katılamıyacaktır. İnsanlık da bilim ve medeniyet alanında hep kendisini tekrarlamak zorunda kalacaktı. Dünyamız bilim ve kültür alanındaki ilerlemelerini kitaba ve kütüphanelere borçludur. Kitaplar bir milletin kültür değerini dünden bugüne taşıyan varlıklardır.

İnsanları bilgili ve kültürlü, toplumları medeni duruma getiren eğitim, kütüphane ile desteklenmedikçe başarılı olamayacaktır. Bilim ve medeniyette ileri gitmiş ülkelerin kütüphanelere büyük değer verdiklerini görüyoruz. Çünkü onlar, ilerlemelerini kitap ve kütüphanelere borçlu olduklarını, kitapların zekâları aydınlığa kavuşturduklarını kabul ediyorlar.

Atalarımız da uygarlık alanında dünya önderi oldukları çağlarda, kütüphane kurmak ve bunların, sonraki kuşaklara ulaşmasını temin etmek maksadıyla, vakıflar yapmak suretiyle kitaba ve kütüphaneye verdikleri değeri göstermişlerdir.

Atalarımızın bir sözü vardır. (Okuyanın kısmeti dal ardında, okumayanın kısmeti de dağ ardında olur) derler. Yavrularımızın kısmetlerini dağ ardında aratmayacağız

Bugün füzeler çağında yaşıyoruz. Yavrularımızı zamanın icaplarına, isteklerine göre yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Bugün kol kuvvetinin, pazu kuvvetinin yerine müsbet ilim kuvveti hâkim olmuştur. Milletce fikren kuvvetli olmak zorundayız. Geleceğin öncüleri, istikbalimizin mevcudiyeti yavrularımızdır. Yavrusu cahil kalan milletlerin atisi karanlıktır. Yavrularımızı bu yuvalara alıştırdığımız gün, onları kitapların aşinası kıldığımız gün, körpe dimağları müsbet ilimle beslediğimiz gün gayeye ulaşmış olacağız.

Şimdi de biraz kütüphanemizden bahsedeyim.

Ceyhan Halk Kütüphanesinin açılışı :

1959 yılında Ceyhanda Kütüphane Kurma ve Geliştirme Derneği adıyla bir Dernek kurulmuştur. Derneğin gelirleri ile 6 masa, 30 sandalye, 3 kitap dolabı yaptırılmış ve 300 kitap satın alınmıştır. Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne müracaat edilerek, Ceyhanda bir kütüphaneye açılması istenilmiştir. Genel Müdürlük, kütüphanenin derneğe ait olarak açılmasına müsaade etmiş, ileride muhite faydalı olduğu görüldüğünde Genel Müdürlüğe bağlanacağı bildirilmiştir.

Dernek bir memur tayin ederek 5 Nisan 1959 tarihinde kütüphaneyi kira ile tuttuğu bir salonda açmıştır.

21 Eylül 1959 tarihinde de Kütüphanemiz, Genel Müdürlüğe bağlanarak bir memur ve bir hademe kadrosu verilmiştir.

1961 yılında da Kütüphanemizin uhdesinde bir çocuk kütüphanesi açılmıştır. 1962 yılında belediyeden dernekçe satın alınan 1300 metre kare arsanın 400 metre karesi üzerine, keşif bedeli 4 yüz bin lira olan bir binayı dernek emanet usulü ile yaptırmış ve 135 bin liraya mal etmiştir. O zaman duvarın metre küpünün Belediye raici 40 lira iken, dernek 16 liradan vermiştir. Diğer kısımlar da bu şekilde düşük fiatla verildiği için, binamız çok ucuza mal olmuştur. Binamızda 2 büyük salon, 3 kitap deposu, 1 odun ve malzeme deposu, 1 müdür odası, ve bir lojman vardır. 16 bin cilt kitap, 1 müdür, 3 memur ve bir hademe vardır.

OSMAN SIVİLOĞLU (TKD Çanakkale Şubesi adına)

Bir Halk Kütüphanesi ile Cezaevi Arasındaki İşbirliği Üzerine :

Çanakkale İl Halk Kütüphanesi 1955 yılında açılmıştır. Bina çok yetersizdir. 1975 yılına kadar kütüphaneden dışarıya kitap verilmemiştir. 1975 yılından beri Ödünç Kitap Verme Servisi bu boşluğu doldurmaya çalışmaktadır.

Çanakkale için yeni olduğu kadar, ülkemiz halk kütüphaneleri arasında az görülen bir işbirliği gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Çanakkale Cezaevindeki mahkûmların kütüphaneden yararlanmaları sağlanmıştır.

Bugün her ülkede, mahkûmların boş zamanlarını değerlendirmek, mahkûmiyet süreleri sonunda ailelerine ve çevrelerine daha bilgili ve becerili olarak dönmelerini sağlamak suretiyle topluma kazandırılmaları için önemli çalışmalar yapılmaktadır. Mahkûmların boş zamanlarını değerlendirmelerinin, iş ve güçlerinde daha bilgili, becerili ve başarılı olmalarının bir yolu da onlara kitap sevgisi aşlamak, okuma alışkanlığı kazandırmaktır. Bu ilkedden hareketle İl Halk Kütüphanesi ile Cezaevi Müdürlüğü arasında bir protokol yapılmıştır. Protokol uyarınca özetle :

a) Kütüphane Müdürlüğü ve Cezaevi Müdürlüğü birlikte kitap listeleri düzenlemekte; mahkûmlar, okuyacakları kitapları bu listelerden seçmektedirler. Kütüphanelerden Halka Ödünç Kitap Verme Servisi Yönetmeliğinin 2. maddesinde belirtilen kitaplar bu listeye alınmamaktadır.

b) Üye olmaksızın her mahkûm ödünç kitap alabilmekte, bunun için bir ücret ödememektedir.

c) Her okuyucuya, her kez bir kitap verilmektedir. Kitabın okuyucuda kalma süresi en çok (7) gündür. Bu süre içinde okunması bitmeyen kitap için bir hafta daha süre tanınabilmektedir.

ç) Kitap almak isteyen okuyucu Ödünç Verme Fişini doldurmakta, imza yerini boş bırakmaktadır. Kitap, kütüphaneden geldiğinde fiş, okuyucuya imza ettirilerek kendisine verilmektedir.

d) Kitap alıp - verme işi her Çarşamba günü yapılmaktadır. Çarşamba gününün resmî tatile rastlaması halinde bu işler tatil sonrası ilk iş gününde yerine getirilmektedir.

e) Okuyucu aldığı kitabı yitirir, okunmaz duruma sokarsa o kitap piyasadan sağlanmakta, sağlanamadığı takdirde bedeli ile cilt masrafının tutarı okuyucuya ödettilmekte, usulüne göre Mal Sandığına gelir kaydedilmektedir. İki kez kitap kaybettiği anlaşılan okuyucuya da başka kitap verilmemektedir.

f) Kitabı temiz kullanmayan, katlıyan, içine yazılar yazan okuyuculara bu gibi davranışlardan sakıncaları öğütlenmekte, uymayanlara da kitap verilmemektedir.

g) Mahkûmiyeti sona eren ya da başka cezaevine nakledilen okuyucu ödünç aldığı kitabı cezaevinin bu konu ile ilgilenmek üzere görevlendirilen memuruna teslim etmek zorundadır.

Bu protokol uyarınca mahkûmlar ilk kez Kütüphane Haftasının kutlanmakta olduğu 3.4.1976 günü kitap vermeye başlanmıştır. O günlerde cezaevinde 220 mahkûm vardı. Nisan 1976 ayı sonunda istatistikî sonuçlara göre 213 mahkûm kütüphaneden yararlanmış. Bu sayının % 4,2'si kadın, % 95,8'i erkek okuyucudur. En çok ilgi gösterilen konular; edebiyat (% 87,7), din (% 4,6), sosyal bilimler (% 3,7) dir. En az ilgi gösterilen konular ise; genel (yok), dilbilim (yok), tatbiki bilimler (yok), güzel sanatlar (yok), tarih - coğrafya ve biyografi (% 0,9) dir. mahkûm okuyucular arasında bir karşılaştırma yapmakta yarar görüyoruz.

Nisan 1976 ayında evde okumak üzere 104 okuyucu kütüphaneden kitap almıştır. Bunun % 56,7'si öğrenci, % 43,3'ü yetişkindir. Cezaevlerindeki mahkûmların tümü yetişkindir. Evde okumak üzere alınan kitapların konuları ile cezaevinde okunan kitapların konuları hemen hemen aynıdır.

Mayıs 1976 ayında cezaevi okuyucu sayısı 109'dur. Önceki aya kıyasla % 53,6 oranında azalma görülmüştür. Ancak, cezaevlerinde mahkûm sayıları hiçbir zaman sabit tutulamamaktadır. Mayıs ayı içinde mahkûm sayısının 150'ye inmiş olması da bunu göstermektedir. Mayıs ayında evde okunmak üzere kütüphaneden kitap alanların sayısı ise 80'dir. Bunun % 63,7'si öğrenci, % 36,3'ü yetişkindir.

Karşılaştırmalı olarak kısaca özetlenen iki aylık ödünç verme hizmeti ortaya bazı ilginç ve gerçek sonuçlar koymuştur.

1 — Verilen sayılardan da görüleceği üzere cezaevinde kitaplar, evde okunanların iki katı kadardır. Cezaevinde 220 mahkûm olduğu belirtilmişti. 1975 Genel Nüfus Sayımına göre Çanakkale'de belediye sınırları içindeki merkez ilçe nüfusu 13360'ı kadın, 17504'ü erkek olmak üzere toplam 30864'tür.

Bilindiği üzere halk kütüphaneleri 16 yaşından yukarı olanlara hizmet vermeyi amaçlarlar. Ancak, çocuk kütüphanesinin elverişsiz bir binada olması nedeniyle kütüphaneye gelen okuyucu yaşının 12 yaşından başladığı görülmektedir. Çanakkale'de 0 - 11 yaş gurubu ortalaması % 30 dolayındadır. Buna göre kütüphanenin Ödünç Verme Servisi halkın % 70'ine hizmet verme durumundadır. İlin okuma - yazma oranı da % 70 dolayındadır. Bu oranda okuma - yazma bilenlerin oluşturduğu bir toplumdaki bir ay içinde ancak azamî 104 kişi kütüphaneden yararlanmıştı. Aydın ve varlıklı kişilerin bir kısmının kitap okuma gereksinimlerini kendi olanakları ile giderdikleri bilinmektedir. Ancak, artan fiyatlar ve yayın çeşitleri onları da kütüphanelere gitmek zorunda bırakmaktadır. Buna rağmen ilimizdeki uygulamadan —üzülerek belirtiyim ki— çıkan sonuç şudur: Halk cezaevine girdiği zaman daha çok kitap okumaktadır.

2 — Cezaevinde okunan kitapların çoğunluğunun mahkûmların iş ve güçlerinde daha bilgili, becerili ve başarılı yapacak nitelikteki konulardan olmadığı göze çarpmaktadır. Bu nedenle, kitap listeleri hazırlanırken diğer konulara daha ağırlık verilmesi gerekmektedir.

3 — Cezası sona eren mahkûmlardan Çanakkale'de oturanların; bundan sonra da kitap okumak üzere kütüphaneye geldikleri görülmüştür.

4 — Mahkûmların okuma - yazma oranlarının düşük olması daha az kitap okumalarına yol açmaktadır.

5 — Kitap okumaya elverişli salon bulunmaması, yatakhanelerde, gürültülü bir ortamda kitap okumak zorunda oluşları mahkûmları okuma isteğinden uzaklaştırmaktadır.

6 — Zamanını okumaya ayıran mahkûm Cezaevi Yönetimine huzur vermekte, uğraşsız geçen zamanın insanlarda yarattığı tutarsız ve olumsuz davranışlardan uzaklaşmış olmaktadır.

7 — Mahkûmların suç işleme nedenleri çok çeşitli gibi görünürse de, bir cezaevindeki mahkûmların suç nedenlerini belirli konularda toplamak olanağı vardır. Onlara bu konulardaki bilgisizliklerini, gerçekleri öğretici kitapları arayıp, bulmak kütüphanecinin, diğer ilgililerin görevi olmaktadır.

8 — (7) günlük kitap okuma süresinin uzatılması, 15 günlük normal süreye çıkarılması gerektiği anlaşılmıştır.

HÜSEYİN GÜNEŞ (TKD Denizli Şubesi Başkanı)

Sayın Bakanım, sayın Müsteşarım, sayın Genel Müdürüm, sayın Misafirler ve sayın VIII. Kurultayın değerleri üyeleri hürmetlerimle selâmlıyarak, bize bu konuşma zeminini hazırlayan Türk Kütüphaneciler Derneğinin değerli yöneticilerine karşı duyduğum mutluluk sonsuzdur.

VIII. Kurultayın saygı değer üyeleri eğitmek, eğitilmek ihtiyacı günümüze o kadar önem kazanmıştır ki, medeni toplumlar arasında yerini alabilmesi genel kültür ve bilgi seviyesinin yükselmesiyle mümkündür. Bu vesile ile Türk kütüphanecileri uzun yıllar yeterli bir ödeneği, kuvvetli bir dayanağı olmadan imkânsızlıklar ve kötü şartlar altında

yılmadan yorulmadan çalışarak kütüphanelerin kültür ve eğitim evi olduğunu Türk milletine kabul ettirmiştir. Fakat biz bu çalışmalarımızı kâfi görmüyoruz. Modern kütüphanecilik anlayışını gerçekleştirebilmemiz ancak her kasabanın ve her köy ilkokullarının yanı başında kütüphane açmayı amaç edinerek o köyün, o kasabanın gençlerini meyhanelerden kahvehanelerden ve kumarhane gibi mikrop yuvalarından kurtarıp, açmış olduğumuz kültür yuvalarına aktarıp eğitimini vermeye başladığımız zaman vazifemizi yapmış olacağız. Bu da ancak birlik, beraberlik içinde düzgün bir çalışma ile mümkün olabilir.

Sayın meslekdaşlarım bazı engellerin kalkmasında imkânlarımız olduğu halde bunu bir türlü gerçekleştiremiyoruz. Misâl olarak;

Kültür Bakanlığımız kurulmasıyla teşkilâtımız tamamlanmış olduğu halde, memurlarımızın özlük gibi, yazışma gibi vesaire işleri Vilâyetlerde Millî Eğitim Müdürlükleri, Kaza ilçelerinde İlköğretim Müdürlükleri bakmaktadır. Bu teşkilâtın kendisinden fazla yükü vardır. Bizleri görecekt vakti yoktur. Millî Eğitim Müdürlüğü kanaliyle alınacak olan bir sarfiyat onayı 15 günde çıkmaktadır. Ankaraya gönderilen iki günde varacak bir evrak bu kanaldan 15--20 günde Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne ulaşmaktadır. Bir de bu evrağın dönüşünü düşünelim.

İlçelerde İlköğretimle, kütüphane memurlarının meslek ayırımı dolayısıyla amir memur davâlarında yanlış görüşler neticesinde memurlarımız büyük haksızlığa uğramaktadırlar. Anlaşmazlıklar azda olsa bir ölçüde kütüphane faaliyetlerini engellemektedir.

VIII. Kurultayın sayın üyeleri;

Eğitim ve kültür yönünden okuyucularımıza iyi bir hizmet vermek istiyorsak, kütüphane faaliyetlerini elgelleyci unsurlar ortadan kaldırılmalıdır.

1 — Yaz aylarında uzun süreli kurslar açmak suretiyle genç kütüphane memurlarımızı iyi bir eğitime tabi tutarak yetiştirmeli ve bu kurslara tabi tutulan arkadaşlara orta bir kütüphaneci unvanı verilmelidir.

2 — Aynı dairede çalışan derece terfi yıllarını tamamlamış iki memurdan birisine terfi yaptırılıyor, diğerine yaptırılmıyor. Bunlar bir düzene sokulmalıdır.

3 — Yeni mezun olan yüksek tahsilli genç kütüphanecilerimizi, İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük il Halk Kütüphanelerinde tecrübeli kütüphane müdürlerinin yanında idarecilik yönünden en azından iki sene eğitilerek tecrübe sahibi olduktan sonra kütüphanelere müdür olarak atanmalıdır.

4 — Kütüphane müdürlerine ve o makamı temsil eden idareciye makam maaşı, iş güclüğü, gibi yan gelirlerden faydalandırılarak mesuliyetinin karşılığı verilmelidir.

5 — Yurt çapındaki kütüphanelerin kataloglama, tasnif gibi vesaire işlerinin nizâm ve intizam içinde yürütülebilmesi için, Bakanlık Müfettişlerinin her yıl kontrolünden geçmelidir. Bir müfettiş aynı zamanda tenkitlerinden ziyade kütüphaneciye rehberlik yapmalıdır.

7 — Uzun zamandanberi tartışma konusu olan Kütüphane Yönetmeliği çıkarılmalıdır.

8 — Okul kütüphaneleri ele alınmalı, kütüphane memurları yalnız kütüphane faaliyetleri ile çalışır duruma getirilmelidir.

9 — Memurlar arasında Bakanlığımız bünyesinde yardımlaşma sandığı kurulmalı huzur içinde çalışabilecek imkânlar, sağlanmalıdır. Yaz aylarında izinlerini geçirecek kamplar açılmalı, bu kamplarda kütüphaneciler birbirini tanıma imkânı bulmalıdır. Meslekdaşlar buralarda kütüphane faaliyetlerini hangi yolda daha iyi geliştirilebilir, nasıl okuyuculara faydalı olabiliriz gibi tartışmalar ve bu hususta sohbetler yapılmalıdır. Bu zemini hazırlıyacak yetenekli kütüphaneler kamplarda görevlendirilmelidir.

10 — Mali yılbaşında gönderilen ödeneklerle kütüphanelerimizde mahallen satın-alınacak kitaplar dinî, ahlâkî ve sosyal yönlerimizi geliştirecek nitelikte olmalıdır.

Sevgili meslekdaşlarım, VIII. Kurultayın muhterem üyeleri huzurunuzdan ayrılırken, kütüphane faaliyetlerini birlik ve beraberlik içinde sürdürülerek okuyucularımıza en iyi hizmetler götürülmesini diler, Türk Kütüphaneler Derneğinin yeni seçilen Yönetim Kuruluna sağlık ve selâmet içinde çalışmalarını temenni ederim.

MUAMMER ÜLKER (TKD İstanbul Şubesi Başkanı)

Sayın Üyeler;

İstanbul kütüphanecileri adına hepinizi saygı ile selâmlarım. İstanbul şubemiz on-bir yeni üyenin daha katılması ile 138 kişiye ulaşmış bulunmaktadır. Her yıl olduğu gibi Derneğimiz İstanbul'da çeşitli seviyelerde konferanslar düzenlemiş, Kütüphane Haftalarını üyelerine ve halka incek derecede değerlendirmeye çalışmış, radyoda konuşmalarla, kütüphanelerdeki sergilerle, her fırsattan yararlanarak etkinliğini yaygın hale getirmeye çalışmıştır.

Üyelerimiz İstanbul'daki hayat şartlarının, trafiğin doğurduğu güçlükler nedeni ile çeşitli faaliyetlerden hepsine katılamamaktadırlar. Yeni Yönetim Kurulu bu bakımdan her türlü kolaylığı sağlama yolunda çalışmalar yapmaktadır.

İstanbul'da ve diğer sahil şehirlerimizde, denizden uzakta yaşamakta olanlara, hava alma ve denizden yararlanma olanakları verecek yerler aramaktayız. Bu konu da yeni Genel Merkez Yönetim Kurulunda etkin çalışmalara girişmesini önermekteyiz.

Kütüphanecilerin Bakanlığımıza bağlı müzeler, tiyatrolar, konserler ve diğer kuruluşların imkânlarından faydalanabilmesi, Genel Merkezimizce Bakanlık nezdinde teşebbüse geçilerek sağlanmaya çalışılmalıdır.

Kütüphane Haftalarının bir kitap fuarı şekline getirilerek yalnız kütüphanelerce kutlanan bir hafta değil, halkımıza intikal ettirilmesi sağlanmalıdır.

Üç yıl sonra T.K.D.'nin kuruluşunun 30. ncü yıldönümüne ulaşılmaktadır. İstanbul Şubesi bu yılda bilimsel ve ulusal bir Kurultayın toplanmasını önermektedir. Bu Kurultaya yurt dışından kütüphanecilik otoriteleri çağırılıp onlara yurdumuz ve kütüphanelerimiz tanıtılmalıdır.

Önceki Kurultaylarımızda genel olarak dertlenen kefalet aidatı konusunda etkin tedbirler alınmalı, kütüphanecilerimiz mümkün olduğu kadar bu dertten kurtarılmalıdır.

Kütüphanecilerimizin Batı ve Doğu ülkelerinin kütüphanelerine gönderilmeleri konusunda daha çok imkânlar yaratılması için Derneğimizce de daha etkin çalışmalar yapılmalıdır.

Kütüphanelere meslekten elemanların temini cihetine gidilmesi, rastgele elemanların girmesini önleyici tedbirlerin tesbit edilmesi sağlanmalıdır.

Yurdumuzda bir okuma seferberliğinin başlatılmasında Derneğimiz ulusal öncülük yapmalı, bu faaliyette en önde hizmet vermeliyiz.

Üye aidatının mümkün olduğu kadar artırılmasına çalışılmalıdır.

Genel Merkezin, şubeler ve kütüphanecilik kürsüleri ile işbirliği yaparak, buldukları girişimlerin sonuçlarını bültende tüm kütüphanecilere duyurulmasının sağlanması, mesleki yayınların sayısını arttırıcı daha büyük gayretlere girişilmesi tasviplerinize sunulacak önerilerimizdir.

MEHMET OĞUZ ATABERK (TKD Kayseri Şubesi adına)

Kayseri il Halk Kütüphanesi Nasıl Geliştirildi?

Kayseri'de herkesin faydalanması için meydana getirilmiş ilk kütüphane (Mahmut Kadı) adıyla, (1552) yılında kurulmuştur. Kurum, hâlen mevcut bulunan Sipahi Pazarı'nı giriş kısmındaki ve kasaphâne olarak kullanılan Bedesten içerisinde faaliyetine başlamıştır.

Bunu takiben Merkez Tavlusun Köyü'nde; Tavlusunlu Sadrazam Halil Paşa, (1617) yılında bir kütüphane meydana getirmiştir.

(1670) de Erkiletli Mehmet Paşa, Merkez Erkilet Bucağında bir kütüphane kurmuştur.

(1722) de Huvand Camii'nin içerisinde «Hacı Halil Efendi» Kütüphanesi kurulmuştur.

Bunlardan sonra da (1796) yılında «Raşit Efendi» Kütüphanesi kurulmuştur.

Raşit Efendi Kütüphanesinin binasını; Kayseri'nin Merkez Gesi Bucağına bağlı Isırdın (Bugünkü adıyla Bağyurdu.) Köyü'nden, Kocaağazâde Ca'fer Feyzi Efendi'nin oğlu; Reis-ül-Küttâb Mehmed Raşid Efendi, Çamii Kebir'in avlusuna yaptırmıştır. Bina, dikdörtgen üzerine, yarım küre oturma olarak inşa edilmiştir. (53 m² lik bir okuma salonu, (27,40) m² lik de bir koridoru vardır. Bâni, binayı yaptırdıktan sonra (926) adet Arap harfleriyle yazma ve (17) adet de İbrahim Müteferrika Matbaası basımı olmak üzere; (943) adet kitabı kütüphaneye vakfetmiştir.

Yukarıda açıklanmış, Erkilet Bucağı'nda kurulmuş kütüphanenin (6); Hacı Halil Efendi Kütüphanesinin de (268) adet Arap harfleriyle yazma kitabı, sonradan Raşit Efendi Kütüphanesine devredilmiştir.

(1912) yılında Kayseri Belediyesi ve Kayserililerin yardımıyla «Millî Kütüphane» adıyla bir kütüphane meydana getirilmiştir. (1938) yılında Halkevi inşaatının bitmesiyle de bu kurum Halkevi Kütüphanesine devredilmiştir.

Kayserinin Merkezinde, Raşit Efendi ve Halkevi olmak üzere, iki kütüphane faaliyeteyken 1948 yılının, Temmuz ayının başında, Raşit Efendi Kütüphanesinde göreve başladım.

Kütüphanenin durumu - özetle - şöyleydi :

Kütüphane binası çok dar; günün icaplarına uygun hizmet verebilecek bir binaya sahip olmaktan uzak; kayıt defterlerine nazaran, (6434) adet kitap; buna rağmen sadece Arap harfleriyle yazma kitapları koymaya mahsus, yani, bu kitaplar tarafından doldurulmuş; duvarlara gömme olarak yaptırılmış dolaplarda (66,50) metretül ahşap raf; (6) adf masa, (32) adet de portatif ve adf sandalyesi olan bir yer...

Kitaplarının bin kadarı istifadeye konulmuş; diğerleri, yersizlik yüzünden, duvar diplerine yığılmış ve üzerleri, ambalaj kâğıdıyla kapatılmış bir halde...

Fiş katalogları düzenlenmemiş; kitapların bibliyografik künyeleri tespit edilmemiş; kütüphanede ne gibi kitaplar bulunduğu hakkında bilgi sahibi olmaya da imkân yok. O anda kurumda bir memur ve bir de hizmetli çalışmakta.

İşte bu Raşit Efendi Kütüphanesi, kurulduğu (1796) yılından; (1948) yılına kadar, tam (152) yıl Kayseri irfanına böylece hizmet etmiştir.

Raşit Efendi Kütüphanesine âit, bahse konu binada çağımızda geçerli «Modern Kütüphaneciliği» uygulamak imkânsızdı. Bu nedenle kütüphaneyi yeni ve modern bir binaya kavuşturmak lâzımdı. Çünkü; modern kütüphaneciliğin gerçekleşmesi için: «Binaya, elemaya ve yeterli bütçeye ihtiyaç vardı.»

Bu kütüphaneyi köhne kitapların bulunduğu bir kurum olmaktan kurtarmak; kütüphaneciyi de bu köhne kitapların arasında pusu kurmuş bir avcı hâliinden çıkarmak için, mevcut ortam ve imkânların da üstüne çıkılarak çok, pek çok çalışmak gerekiyordu. Kısacası; ceddimin geçmişte başardığı işler gibi, bu konuda da, O'nlara yaraşır bir şekilde, derhal bir devrim yapmak lâzımdı.

İşte o tarihten itibaren hemen binanın onarımı işi ele alınmış ve yaptırılmıştır. Bundan sonra da mevcut bütün kitapların fiş kataloglarının düzenlenmesi işine başlanılmıştır.

5830) sayılı Kanunla Hazineye İntikâl Eden Menkul ve Gayri Menkul Malların İdare ve Tasfiyesi Hakkındaki Yönetmeliğin 5. maddesine göre Halkevi Kütüphanesinin (10020) adet kitabı devralınarak; (1953) yılında, Araba Pazarı mevkiinde, 12.70x12.70 metre boyutundaki bir alana, dikdörtgen üzerine, yarım küre oturtma bir şekilde yapılmış «Zeynelâbidin Türbesinde» Gençlik Kütüphanesi adıyla bir kurum meydana getirilmiştir. Böylece; Halkevi Kütüphanesi kapatılmış; bundan sonra da Raşit Efendi ve Gençlik olmak üzere; iki kütüphane faaliyete başlamıştır.

(1957) yılında kütüphanenin adı «Umumî Kütüphane» olarak değiştirilmiş ve başlangıçta memurlukla yönetilen kurum, müdürlükle idare edilmeye başlanılmıştır.

Bu iki kütüphaneye âit binalar da maksada kâfi gelmediğinden, (1958) yılında, Sahabiye Mahallesiindeki, Yardım Sevenler Derneğine âit bina kiralanmış; burası da kütüphane olarak kullanılmaya başlanılmıştır.

VII. Millî Eğitim Şurası kararlarına uygun olarak, (1963) yılında, kurumun adı İl Halk Kütüphanesi olarak değiştirilmiştir.

Kurumun yeni ve modern bir kütüphane binasına kavuşturulması için —o tarihte başkaca bir imkân bulunmadığından— (1961) yılında Kayseri İline Kütüphane Binası Yaptırma, Kurma ve Geliştirme Derneği adıyla bir Cemiyet kurulmuştur. Derneğin Yönetim Kuruluna: «Avukat Doğan Soysal, Avukat Nevzat Türkten, Mehmet Oğuz Ataberk, Muin Feyzioğlu ve Salim Deliceoğlu» getirilmişlerdir.

Dernek Yönetim Kurulu, bütün imkânsızlıklarına rağmen, hummalı bir şekilde çalışmaya başlamıştır. Dernek, ilk olarak, Araba Pazarı Mevkiinde, Kayseri'nin merkezî bir yerinde, Özel İdare ve Belediyeye âit, (1268,20) m² lik, enaz oniki milyon lira değerindeki bir arsayı, bin lira gibi, sembolik bir bedelle devralmıştır.

Bu arsanın inşaat alanı olan (265,20) m² lik sahasına Dernek 1961 ilâ 1970 yılları arasında modern bir-kütüphane binası yaptırmıştır. Bu bina: «Bodrum, zemin, bir ve ikinci katan ibarettir. Binanın bodrum kısmında bir oda, kitap deposu ve kalorifer dairesi vardır. Zemin katında bir odayla, çocuklara dair bir okuma salonu ve bu bölüme giriş kısmı bulunmaktadır. Birinci katında, halka mahsus, (256) m² lik bir okuma salonu mevcuttur.

İkinci katındaysa, idareye âit dört oda ve uç odalı bir de lojman bulunmaktadır. Bina, kaloriferle ısıtılmaktadır. Binanın her katında dörder adet de tuvalet mevcuttur.

Bu binanın tamamı (761.036,48) liraya maledilmiş olup; bunun (331.758,60) lirası Millî Eğitim Bakanlığı tarafından; artakalan (429.277,88) lirası da, çeşitli kaynaklardan ve Dernek tarafından sağlanmıştır.

Kurumun ayrıca 4,00 x 11,00 metre boyutunda, zemin kattan ibaret 1970 ilâ 1973 yıllarında yaptırılmış ve (58.414,98) liraya maledilmiş bir eşya deposu kısmı vardır.

Dernek tarafından yaptırılmış binanın inşası tamamlanınca, Sahabiye Mahallesiindeki kiralanmış binada olan kitaplar da buraya getirilmiştir.

Hâlen kurum, iki ayrı semtte ve iki yerde faaliyette bulunmaktadır. Bunlardan birisi, Raşit Efendi Kısmı, Arap harfleriyle yazma - basma eserlere; diğeri de Dernekçe yaptırılmış bina ve Zeynelâbidin Türbesi Türk harfleriyle olan kitaplara tahsis edilmiştir.

Kütüphanenin (1953) yılında kurulmuş, Ödünç Kitap Servisi, araçla köylere götürülen kitap bölümü; (1956) yılında kurulmuş çocuk bölümü; (1970) yılında faaliyete geçirilmiş Gezici Kütüphane Servisi mevcuttur. Ayrıca; yurdumuzda, Ankara ve İstanbul'dan sonra, 1959 yılında, 3. olarak bir de Cilt Atelyesi kurulmuştur.

Kurumun; (1948) de kurulmuş Talas; (1958) de kurulmuş Hikmet Taş; (1961) de kurulmuş Karadayı ve (1962) yılında da kurulmuş Hacılar Şubeleri vardır.

Kütüphanede, genel olarak, (1598) Arap harfleriyle yazma; (4197) Arap harfleriyle basma; (1695) İngilizce; (110) Fransızca; (57) Almanca; (1) İtalyanca ve (41477) adet de Türkçe ve Türk harfleriyle olmak üzere toplam (49135) adet kitap mevcuttur. Kütüphanedeki bütün kitaplara âit alfabetik ve sistematik fiş katalogları düzenlenmiştir. Kurumun Hacılar, Hikmet Taş, Karadayı ve Talas Şubelerinde de (16744) adet kitap mevcuttur. Böylece kurumun genel kitap mevcudu (65879) adettir.

Kütüphanenin Ödünç Kitap Servisinde (6938); Gezici Kütüphane Bölümünde (2596); Çocuk Bölümünde de (4749) adet olmak üzere; bu üç kısımda bulunan (14283) adet kitabı, açık raf kuralına göre, sıralanmıştır. Diğer (51596) adet kitap da, aksesuvara nazaran, düzenlenmiştir.

(1975) takvim yılında kütüphaneden (102021) kişi faydalanmıştır. Şube ve bölümlerinde ise (150565) kişi yararlanmıştır. Toplam olarak, (252586) vatandaş kurumdan istifade etmiştir.

Hâlen kütüphanede, toplam olarak, (7) adet katalog fişi dolabı; (77) adet okuyucu masası; (384) adet okuyucu sandalyesi; (394,12) metretül ahşap ve (1277,50) metretül de madeni kitap rafı mevcuttur.

Böylece geliştirilen kütüphanemizin iki memur ve bir de hizmetliden ibaret olan kadrosu da, (1) müdür, (15) memur, (4) hizmetli, (4) ciltçi, (1) şoför, (1) kaloriferci ve bir de bekçi olmak üzere (27) ye yükselmiştir.

İşte Kayseri'deki kütüphaneyi köhne kitapların bulunduğu bir kurum olmaktan kurtarmak; buradaki kütüphaneciyi de bu köhne kitapların arasında pusu kurmuş bir avcı hâliinden çıkarmak için, hızlı bir çalışma sonucu, kurum, bir organizma gibi, geliştirilmiş ve modern kütüphaneciliğin esaslarına göre düzene konulmuştur.

Kütüphanemiz şu anda bir okul hâline gelmiştir. Ziyaretçileri de âletleri arasında çalışan bir işçi gibi, kütüphanede kitaplarına eğilmiş bir okuyucu vasfını kazanmışlardır.

Yaş, din, meslek, ilgi, cins, politik görüş ve toplumsal sınıf ayrıntısı gözetmek sizin tüm vatandaşlara hizmet edilmektedir. Bilgi almak, öğrenmek, bir fikir edinmek, vakit geçirmek üzere tüm millet kütüphaneden faydalanmaktadır.

Kütüphanemiz serbest bir araştırma yeri, bireysel bir kültür ocağı, kişisel inceleme ve tarafsız mukayese yoluyla, herkese kendi kendisini yetiştirme imkânı vermektedir.

Bugün kütüphanemiz, imkânları nisbetinde fikir ürünlerini toplamaktadır. Araştırmayı ilerletmek için, araştırmacıya her türlü imkân verilmektedir. İş hayatında gerekli bilgiyi sağlamak için çaba gösterilmektedir. Kişisel gelişme ve eğlence aracı olarak da halka hizmet edilmektedir.

Kütüphanemiz; kitap, broşür, süreli yayın, harita, tutanak ve tarih dokümanları gibi, her çeşit malzemeyi, imkânları nisbetinde, topluyorak; tüm halkın hizmetine sunmaktadır.

Okuyucuların ihtiyaçları tespit edilmekte; kurum hizmetlerini toplumun ve çevrenin ihtiyaçlarına göre düzene koymaktadır. Bu hizmetlerini de makaleler, el ilânları, mahallî yayınlar ve Belediye meclisiyle halka duyurmaktadır. Okuyucunun bireysel ilgililerine en iyi cevap veren bilgilerin bulunduğu kitapların onlara tanıtılmasına yardım edilmektedir.

Çocuklara ve yeni yetişenlere kitaplar hakkındaki incelemelerini derinleştirmek imkânı sağlanmaktadır. Bunlara okuma zevk ve şevkini aşlamak için çaba gösterilmektedir. Kütüphane hizmetlerinin nelerden ibaret bulunduğu okullara da bildirilmek suretiyle, öğrencilere hizmet yolu tutulmuştur.

Kütüphanemiz; bibliyografik kanal aracılığıyla, malzemesinden faydalanma imkânını okuyucuya sağlamıştır. Kitaplardan ve diğer kütüphane malzemesinden faydalanma; kitapla okuyucu arasındaki bütün engelleri ortadan kaldırmak; okuyucuları doğrudan doğruya kitap raflarına göndermek yoluyla yapılmaktadır. Ayrıca; okuyuculara kitaplardan bibliyografik kanal aracılığıyla faydalanma, bütün malzemelere dayanarak istifade etme imkânı verilmektedir. Kütüphaneye giren bir okuyucuya; kütüphanenin bütün mevcudunu gösterir, fiş katalogları sayesinde, aradığı kitabı, en kısa bir sürede bulmak imkânı verilmiştir.

Kütüphanenin tek konusu kitap değildir. Burada güzel sanatlara, müziğe, öğretici film gösterilerine; epidiaskopla eğitici - öğretici faaliyetlere; yabancı dil öğrenme saatlerine de yer verilmektedir. Kütüphanenin salonları konferanslara, konserlere, ilmi toplantılara; saz, söz ve yarenlik günlerine ve nişan merasimlerine de açılmıştır. Bu sosyal hizmetler de yürütülmektedir.

Özetle; kütüphanemiz tüm vatandaşların bilgi edinmek, kendilerini eğitmek ve boş zamanlarını değerlendirmelerini sağlamak için kitaplardan ve okuma salonlarından serbestçe ve hiç bir zorluğa uğramadan faydalanmalarına hizmet edilmektedir.

Sonuç olarak konuyu özetleyecek olursak: Kütüphanemiz çağımıza uygun ve geçerli olan modern kütüphanecilik kuralarına, göre düzenlenmiş ve bir arı kovani gibi işleyen; tüm halka yeterince hizmet eden; aktif bir kurum haline getirilmiştir.

Şu anda ilimizin nüfusunun hızla artması; okuyan vatandaşların çoğalması; mevcut binalarımızın yetersizliğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan yeni bir kütüphane binasının yaptırılması amacıyla; Belediyemizden Fevzi Çakmak Mahallesi'nde, en az iki milyon lira değerindeki (1904) m² lik bir arsa, (33900) gibi, sembolik bir bedelle satın alınmıştır. Bu arsaya hemen, yeni ve modern bir kütüphane binasının daha yaptırılabilmesi için faaliyete geçilmiştir.

Sözlerimi sonlarken, Dernek tarafından yaptırılmış binamızın tamamlanmasına büyük ve unutulmaz yardımları dokunmuş, alfabe sırasıyla, evvelâ aramızdan, hepimizi üzerek, ayrılmış merhum eski Kayseri Valisi Kâzım Atakul, Eski Kütüphaneler Genel Müdürü Aziz Berker, Millî Kütüphanemizin kurucusu, ilk Genel Müdürü ve Eski Kültür Müsteşarı Anđan Ötügen'in asil ve temiz ruhları önünde saygıyla eğilirim.

Gene; Mimar Mühendis Akgül Ayata, Yazar Muin Feyzioğlu, Tüccar Salim Deliceoğlu, Kütüphaneler Genel Müdürü Abdülkadir Salgır'a; Emekli Kültür Bakanlığı Müsteşar Muavini İsmet Parmaksızoğlu, Avukat Doğan Soysal, Avukat Nevzat Türkten'e; benimle, geceyi gündüze katarak, çalışmış, fedakâr, cefakâr mesaf arkadaşlarıma ve tüm Kayserili hemşehrilerime, aziz milletim adına, derin minnet ve şükranlarımı sunarım.

Müsaade buyursanız; taassuba, cehalete ve zulme karşı olan; bundan ötürü de, bütün servetini harcıyarak, (1976) yılında Kayseri'ye bir kütüphane binası yaptıran, tüm malzemesini sağliyan Kayserili Merhum Reis-ül-küttâb Mehemed Raşid Efendi'nin temiz ruhu önünde hürmetle eğilerek seslenmek istiyorum :

Ey! Yüce Türk Merhum Mehemed Raşid!

Karşı idin taassuba, cehalete ve zulme;

Gerçekleşti emellerin, hey! Koca TÜRK üzülme...

Ayrılırken Türk kütüphaneciliğinin ve Türk kütüphanelerinin daha iyi ve daha verimli olmasını yürekten diler, hepinize saygılar sunarım.

ZEKI KILIÇARSLAN (TKD Kırklareli Şubesi Başkanı)

Sayın Üyeler, Değerli meslektaşlarım,

Türk Kütüphaneciler Derneğinin Sekizinci Genel Kurulunda Kırklareli Şubesine adına hepinizi saygıyla selâmlarım.

Türk kütüphaneciliğinin ve kütüphanecilerinin yığılı sorunlarının çözülmesinde, kütüphanecilik hizmetlerinin en karanlık köşelere kadar yayılmasında, Türk Kütüphaneciler Derneğinin bugüne kadar önemli hizmetleri olmuştur. Bu kuruluşun yurt dışında her geçen gün artan şubeleriyle, Türk kütüphaneciliğine bundan sonra daha da büyük hizmetlerde bulunacağına inanıyoruz.

1974 yılında bu inançla Kırklareli'de de bir şube açtık. Böylece kütüphanecilik hizmetini, aydınlığın susamışlığı içerisinde olan en karanlık köşelere kadar götüren kervana biz de katıldık.

Kırklareli Şubesi, bu yıl ikinci hizmet yılı içine girdi. Kütüphanecilik çalışmalarımızı, kütüphanenin imkân ve hizmetlerini geliştirerek halka duyurmak amacıyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Cılız imkânlarımızla sürdürdüğümüz bu çalışmaların başında ci-

kardığımız tanıtıcı bültenler gelmektedir. Bu yayınlar aracılığı ile ve mahali gazetelerde çıkan çeşitli yazılarımızın ışığında kütüphanenin imkân ve hizmetleri, kütüphanecilik çalışmalarımız halka duyurulmaktadır.

Çocuk Kitapları Haftası'nda her okuldan birer öğrenciye, kütüphaneye ve okumaya olan ilgilerinden dolayı birer kitap armağan edildi. Bu armağanlar okumaya olan ilgilerinin devamı dileklerimizle birlikte öğrencilere bütün öğretmen ve öğrencilerin huzurunda verildi. Bu keyfiyet ve öğrencilerin adları teşvik amacıyla mahalli gazeteler aracılığıyla halka duyuruldu.

Kitabı, kütüphaneyi ve okumanın yararlarını konu edinen bir de şiir yarışması açtık. Bu yarışma beklediğimizden fazla ilgi gördü. Kitap sevgisini, okuma aşkını, kütüphanenin nimetlerini dile getiren manzum eserler arasına böylece yeni ve değerli şiirler eklemiş oldu. Derece alanlara armağanları Kütüphane Haftası'nda bir törenle verildi.

Sayın meslektaşlarım, bu çalışmalarımızın yanında; halkın ayağının kütüphaneye alışması, gençlerimiz ile kütüphane arsında daha iyi bir bağ kurulması, insanlarımıza yararlı alışkanlıklar kazandırarak onları zararlı alışkanlıklardan korumak amacıyla bir Bağlama ve Mandolin Kursu açtık. Kursta halkın gösterdiği ilgi büyük oldu. Bu kursta yüzlerce çocuğumuz müzik bilgisini artırarak mandolin öğrenme fırsatını buldu. Özellikle millî sazımız, halk müziğimizin başta gelen sazı olan bağlamayı öğrenmek isteyenler, böyle bir imkânı özlemle bekliyormuşlar. Öğretmen, öğrenci, işçi, er ve subay halktan ilgi duyan herkes kursumuzdan yararlandı. Bu kursumuz halen devam etmektedir.

Değerli meslektaşlarım, arz etmeğe çalıştığım bu mütevazı çalışmalarımızı, kütüphanenin ve kütüphanecinin çevreyle bütünleşmesine, Türk kütüphaneciliğine ve çağdaş kütüphanecilik ölümsüne katkıda bulunabilmek amacıyla sürdürmekteyiz.

Huzurlarınızdan ayrılırken Genel Kurulumuza ve Yönetim Kurulunda görev alacaklara Kırklareli Şubesi adına başarılar diler, saygılarımı sunarım.

ALİ BERBEROĞLU (TKD Kütahya Şubesi adına)

Değerli Genel Kurul Üyeleri,

8. Genel Kurulumuzun mesleğimiz için hayırlı olması dileğiyle konuşmama başlıyorum. Kütüphaneciliği halka maletme, halka benimsetme, onun aktif desteğini sağlama yolunda pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaları takdirle karşılıyoruz.

Bu çalışmaların bir parçası sayabileceğimiz T.K.D. Kütahya Şubesi'nin bu tip çalışmalardan sayılabilecek faaliyetlerini örnek kabul edilir dileğiyle anlatmaya çalışacağım.

Bilindiği gibi, yüksek okul kütüphaneciliğine öğrenciyi hazırlayan bir orta dereceli kütüphanecilik öğretimi, Türkiye'de yapılmamaktadır. Bu zarureti duyan Kütüphaneler Genel Müdürlüğü yöneticileri 9. Millî Eğitim Şurası'nda, temsilcileriyle konuyu Şuraya götürmüşler ve «Kütüphanecilik» seçmeli olarak orta dereceli okullara konulmuştur. Bu seçmeli dersle ilgili Bakanlıkça bir çalışma yapılıp yapılmadığını bilmiyoruz. Ancak benim de kursiyer olarak bulunduğum 1974 Eylülünde yapılan «Kütüphane Müdürleri» kursunda bir öğretim üyesi, 9. Millî Eğitim Şurası'nda Kütüphaneler Genel Müdürlüğünü temsil eden değerli kütüphaneci, durumu bizlere açmış, bu yolda çalışmalar yapmamızı tavsiye etmişti. Aynı kursta bulunan arkadaşlarımla böyle bir çalışmayı düşünüp düşünmediklerini, ya da uygulamaya koyup koymadıklarını bilemiyorum.

Konuşmamda seçmeli derslerin özelliklerinden kısaca bahsedeyim. Bir dersin bir okula seçmeli olarak konulabilmesi şartı, öğretim üyesi ve öğretim aracına bağlı katıyor, yani kitaba. Orta dereceli okul öğrencisine verebileceğimiz, tavsiye edebileceğimiz bir kitabımız var mı, bilmiyorum? Hele mesleki seçmeli derslerin bir yıl öğretimini sürdürmek, meslek dışı öğretim üyeleri tarafından mümkün olmamaktadır.

Kütüphanecilik adı altında bir dersin bir okula seçmeli olarak konulabilmesi mutlaka o muhitteki kütüphanecilerin gayretiyle gerçekleşecektir, diyebilirim. Aksi takdirde hiç bir okul yöneticisi kitabı bulunmayan, öğretim görevlisi temin edilmemiş bir derse başına dert etmeyecektir. Bu hususları gözönünde bulundurarak 1975 - 1976 öğretim yılı Millî Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla seçmeli ders için müracaata bulunduk. Bu müracaatımızı kağıtlar üzerindeki satırlara havale etmemiş olmak için özel temaslarımız oldu ve neticede aldık. Kendi açımızdan deneme olmak üzere Kütahya'nın merkezinde iki okulda kütüphaneciliği seçmeli ders olarak koydurduk. Bu okullardan, ki benim öğretmenliğimi yaptığım Kütahya Lisesi'nde toplam 280 öğrenci kütüphaneciliği seçmeli olarak kabul etti. Bunlar arasında yüksek dereceli memurların çocuklarının bulunması bizi cidden sevindirdi ve kamçıladi. Demek ki kütüphaneciliğe ilgi var, yeter ki biz bu ilgiye layık olmaya çalışalım. Kütahya Merkez Lisesi ise, bir yıl boyunca öğretimini 40 öğrenci ile sürdürdü.

Öğrencinin eline verebileceğimiz bir kitabımız yoktu, veya biz yeterli görmüyorduk. Bu bakımdan Kütahya kütüphanelerini ön plâna alan küçük bir kitapçık hazırladık. Bu kitabın hazırlanması ve maddî problemlerinin halledilmesinde öğrencilerimin gayretinin büyük olduğunu ifade edebilirim. Kitabımızda kütüphane kurma ve kullanma adı altında iki ana bölüm vardı. Buna kütüphaneciliği bir meslek olarak tanıma amacını taşıyan bir ön bölüm de ilâve ettik. Her öğrencimiz kitabı satın aldı. Bu çalışmamızı bir ilânla bütün kütüphaneci meslektaşlarımıza duyurduk. Yaptığımız için desteklenmesi gerektiğini anlatmaya çalıştık. Ama üzülerken belirteyim ki, yeterli ilgiyi görmedik. Sağolsun bir kaç kütüphaneci arkadaşımız ilgi gösterdiler. Kitabımızı alıp inceleme ve görüşlerini belirtme durumunda bulundular. Yine ifade ediyorum bu yeterli bir ilgi değildi.

Konuşmamın bu bölümünde de böyle bir dersten elde edilen pratik faydaları dile getireceğim: Seçmeli dersimiz öğretimini bir yıl sürdürdü demiştik. Bu bir yıl sonunda Kütahya Lisesi'nde tarafımızdan 242 öğrenci başarılı sayıldı, 38 öğrencimiz de tamamlama kurslarına kaldı. Bu kurslarda 22 öğrenci başarılı oldu ve 16 öğrencimiz de Eylül bütünlüme imtihanlarına kaldı. Merkez Lisesi'ndeki öğrencilerimizin tamamı başarılı oldular.

Bu bir yıllık öğretim içinde programladığımız pek çok faaliyete öğrencilerimiz dersin gereği olarak ve seveerek katıldılar. Bununla ilgili bir çalışmamızı anlatmadan önce, kütüphanecilerin ders alma durumundan da bahsetmek isterim. Genel Müdürlükçe okullardan ders almamız engellenmemiştir. Pek çok kütüphaneci meslektaşımız herhangi bir okula, herhangi bir ders için öğretmen olarak gider, bu gidişin tâbir uygunsa cep harçlığını temin etmenin ötesinde bir kârı bulunmaz. Ayrıca rastgele bir ders olduğundan, kütüphaneci bu derse özel hazırlık yapması gerekir. Mesai saatleri böyle bir dersin hazırlığıyla heder olur, gider. Bir başka yönü kadrolu öğretmen geldiğinde, okul yöneticileriyle aşırı samimiyeti olmayan meslektaş safdışı edilir, dersleri elinden alınır. Kendi dersimizde bütün bu mahzurlar ortadan kaldırılmıştır. Ben, Elâzığ ve Muş'ta görev yaptığım yıllar tam ek ders ücreti aldığımı hatırlamam. Eâzığ'da görevli iken bir öğretim yılında fransızcadan - tarihe kadar pek çok dersi okutmak zorunda kaldığımı hatırlarım.

Bir kere öğrencilerimizin büyük bir kısmı kütüphanemizin tere servisine üye olmuşlardır. Hatta Merkez Lisesi öğrencilerimizin tamamı servisimize üye olmuşlardır. Önceki yıllara nisbetle büyük bir artış bu serviste sağlanmıştır. Bunun dışında Kütüphane Haftası'nda öğrencilerimiz aktif bir çalışma yapmışlar, hepimizin yakından bildiği, görmek fırsatını elde ettiği «Vahitpaşa'nın Sesi» isimli bülten, tamamen öğrencilerimizin gayretinin eseri olmuştur. Kütüphane Haftası'nda 120 öğrencimiz görev almış ve binlerce bildiri şehir içinde bir anda dağıtılabilmektedir. Bültenimiz diğer meslektaşlarımızın çıkardığı bültenlerden tamamen ayrı düşünülmüştür. Zira maddi sıkıntısı bulunmayan diğer dernek şubelerinin matbu bülten neşredemediklerini görüyoruz. Teksir makinalarıyla hazırlanan ve ancak bir diğer kütüphaneye örnek çalışmasını aktaran bir hüviyet taşıdıklarını söyleyebilirim. Ama bu çalışmaları büyük bir gayretin mahsulü olarak değerendiririz. Bizim bültenimiz halka hitapetmiş, Kütahya halkı arasında dağıtılmıştır. Hafta ile ilgili bütün masraflar çıktıktan sonra T.K.D. Kütahya Şubesi önemli sayılabilecek bir kâra da sahip olmuştur. Zira öğrencilerimiz kapı kapı dolaşarak ellerindeki tanıtıcıları okuyarak kütüphanemizin evlere kitap verdiğini, bunu anlatan bülteni sattıklarını da ifade etmişlerdir. Ayrıca hafta boyunca kütüphanede açık bulunan sergiyi öğrencilerimiz ellerinde pankartlarla gezmeye gelmişlerdir. Tam 300 öğrenci Kütahya'nın merkez caddelerinde ellerinde pankartlar olduğu halde büyük bir intizamla yürüyüş yapmışlardır. Ayrıca değişik yarışmalar ve kitap hediyelerinin organize edilmesiyle ders öğrenciyi sevdirilmiş, benimsetilmiştir. Yine öğrencilerimizin dersin gereği olarak yerine getirdiği bir yarışmadan söz etmeden konuşmamı bitirmek istemiyorum. Katalog kullanma bilgisinin öğrenci ya da okuyucu için ne büyük bir önem ifade ettiğini hepimiz biliriz. Bu bilgiye sahip olmayan okuyucu aradığını bulamamakta ve kütüphaneden yararlanamadan ayrılmaktadır. Bu sıkıntıları gören bizler bu istikamette öğrencilerimizi eğittik. En süratli şekilde kutulardan aradıklarını bulmanın yollarını anlatmaya çalıştık. Hemen belirtiyim ki, öğrencilerimiz çok başarılı oldular, Bu başarılarını «Katalogdan aranılanı erken bulma» adı altında tertiplediğimiz yarışmada gösterdiler. Bu yarışma tarafımdan kronometre ile takip edildi. Yarışmayı şöyle yaptık: Öğrenciye bir yazar, bir kitap adı veriliyor ve katalogdan bulması isteniyordu. Öğrenci kendisine öğretilen yöntemlerle kutuyu çekiyor ve aranılanı buluyordu. Bu bulma zamanının öylesine sıfırına yaklaşması bizi hayretler içinde bıraktı. Yazar ve kitap adını bulmada ortalama altı saniyelik rekor kıranlar olduğu gibi, kitap adından aranılanı 3 saniyede bulanlar oldu. Bu öğrencilerimizin tesadüfen bulmadıklarını denemek için yarışma pek çok defa tekrar edildi. Aynı neticelere yakın sonuçlar elde ettiler.

Kısaca ifade edebilirim ki, Kütüphanecilik Dersi bizim elimizde sevilen beğenilen bir ders olup çıktı. Öğretmenlik hayatımın en tatlı hâtıralarını bu yıl uyguladığımız mesleğimizle ilgili dersten aldığımı söyleyebilirim.

8. Genel Kurulumuz münasebetiyle burada bulunan kütüphaneci meslektaşlarımıza T.K.D. Kütahya Şubesi Yönetim Kurulu'nun bu müsbet icraatını anılamakla görevlendirildim. Şube Yönetim Kurulumuz böyle bir derse bütün kütüphanecilerin ilgi gösterecekleri inancını taşımaktadır. Sizlerin gayretiyle seçmeli niteliğini taşıyan böyle bir ders bu niteliğini kaybedip gerçek bir ders halini alabilir. Önümüzdeki öğretim yılı çalışmalarınız arasına bu tip bir çalışmayı da koymanız dileğiyle, hepimize meslek hayatınızda muvaffakiyetler dilerim.

MEHMET NEŞELİ (TKD Nevşehir Şubesi adına)

Sekizinci Kurultayın Sayın Üyeleri;

Her yaş ve seviyedeki vatandaşlarımızın basılı fikir ürünlerinden ücretsiz olarak maktadır. Bunun mutlaka kaldırılması veya aidat kesilen kütüphanecilere, Mali Sorun

faaydalanmasını sağlamak amacıyla kurulan halk ve çocuk kütüphanelerimizin çevreye tanıtılması ve öneminin benimsenilmesi amacıyla kütüphanelerin ve kütüphaneciliğimizin sesini duyurmak, meselelerine günün şartlarına uygun olarak çözüm aramak üzere derneğimizin Nevşehir Şubesi 1962 yılında kurulmuştur.

Türk Kütüphaneciler Derneği Nevşehir Şubesi olarak buraya mesleğimiz açısından çok önemli ve acil olarak düşündüğümüz bazı konuları detaylarına inmeden maddeler halinde vermeyi düşündük. Bu konularda dernek ilgililerinin yetkililerle gereken işbirliğine girerek olumlu sonuç almalarını sabırsızlıkla bekliyoruz.

1) Kataloglama, tasnif konusunda bir işbirliğine gidilmesi «Kitap Kataloglama Kuralları'nın» yeniden incelenerek yayınlanması,

2) Dewey Decimal Tasnif kitabı 14. basımdan adapte edilmiştir. Bugün artık yeni konuları içine almıyor ve ihtiyaca cevap vermiyor. Ülkemizin gerçekleri ele alınarak yeni adaptelerinin yayınlanması gerekir.

3) Hepimizin bildiği kefalet aidatı kütüphanecileri çok zor durumlarda bırakılluk Tazminatı da verilmesi hususunda ilgili mercilerin gerekli girişimlerde bulunması gerekir.

Fazla vaktinizi almamak için bu Kurultaya yıllardır sözü edilip sonuçlandırılmayan bu üç önemli konuyu dile getirmekle yetineceğiz.

Nevşehir Şubesi adına, hepinizi en derin saygılarımla selâmlarım, beni dinlemek lütfunda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

ŞÜKRAN SAADETLOĐLU (TKD Tekirdađ Şubesi adına)

Sayın Genel Kurul Üyeleri,

Öncelikle Genel Kurul Toplantısında kütüphaneciliğimizin sorunlarını tartışmak ve değerli meslektaşlarımla birarada bulunmaktan duyduğum sevinci belirtmek ister, bize bu mutlu anı yaşatanlara huzurunuzda teşekkür ederim.

Türk Kütüphaneciler Derneği Tekirdađ Şubesi Başkanlığı'nın

Bütçe Durumu : 2583.06 TL.

Üye Durumu : 51

Dernek gelirleri genellikle üye aidatları ve her yıl Kütüphane Haftası'nda tertiplenen kitap piyangosundan ve teberrulardan sağlanmaktadır. XII Kütüphanecilik Haftası'nda öğrencilere kitap okuma alışkanlığı ve sevgisini aşılacak gayesiyle 2.50 TL karşılığında kitap piyangosu satılmıştır. Ve piyangodan 3932.50 TL. gelir sağlanmıştır. Böylece öğrenciler az bir ücret karşılığında kitap sahibi olmuşlardır.

Ayrıca Kütüphane Haftalarında Halk ve Çocuk Kütüphanesinde en çok kitap okuyanlarla, Kütüphane Haftası dolayısıyla tertiplenen kompozisyon yarışmalarında derece alanlara kitap ve çeşitli hediyeler verilmektedir.

Hafta dolayısıyla halkın ilgisini kitap ve kütüphaneye çekmek için kitap sergileri hazırlanmakta ve mahalli basın ile kitap ve kütüphanenin önemi belirtilmektedir. Kütüphane Haftası bir törenle açılmakta ve gelen davetlilere çay veya meşrubat verilmekte, Haftanın ve Derneğin amacını belirten konuşmalar yapılmaktadır.

Şube olarak aşağıdaki hususların da Genel Kurul'a sunulması uygun mütalâ edilmiştir.

1 — Kütüphane memurlarından kesilen kefâlet aidatlarının kendilerini maddî bakımdan güç durumda bıraktığını, memuriyetten ayrılmaları halinde çıkan zimmetlerinin yine kendileri tarafından ödendiği herhangi bir memurun zimmetine karşılık kefâlet sandığından parası istendiğinde mahkeme kararının gönderilmesinin gerektiği bildirilmektedir.

Gerek memur açısından gerekse idare açısından durum değerlendirildiğinde kefâlet aidatının kaldırılması veya zimmetin sandıkta bulunan para miktarında sandıkça ödenebilmesi sağlanmalıdır.

2 — Kütüphaneciliğin gayesi okuyucuyu kitab'a ve kütüphane'ye daha yakın duruma getirmek ve okuyucularda kitap okuma sevgisini aşılacak olduğu halde Ayniyat Talimatnamesi kitapların memurlarca korunmasını ve hatta okuyuculardan uzak tutulmasını gerektirmektedir. Memur ne kadar dikkat ederse etsin yine de kitaplar kaybolmaktadır. Zira salon kalabalık olduğu zaman bir okuyucuya kitap vermek için raflara gidildiğinde bir an için salon hâkimiyetini kaybetmektedir. Böylece memur zimmetinde bulunan kaybolmuş kitapların parasını maaşından ödemek zorunda kalmaktadır. Bu durum memurda küskünlük yaratmakta ve hatta küüphanecilikten ayrılmasına sebep olmaktadır. Bu hususunda üzerinde durulması ve memurların zimmet durumlarının daha olumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

Konuşmamı bitirirken hepinize saygılarımı sunarım.

MUSTAFA GÜZELGÖZ (TKD Ürgüp Şubesi Başkanı)

Türkiyemizde Gezici Kütüphanenin Doğuşu :

Türk Kütüphaneciler Derneğimiz 1949 senesinde kurulmuş olup, aynı sene Ürgüp'te de şubesi kurulmuş ve faaliyete geçmiş bulunmaktadır. Mesleğimize ait çıkartılmış bulunan Dernek bültenlerinde şimdye kadar Gezici Kütüphanelerin ilk defa nereden doğduğunu hiç bir meslektaşımız gerçekleri yansıtarak yazmamıştır.

Biz Ürgüp Türk Kütüphaneciler Derneği olarak gelecek kuşaklarımızı mehz olmak üzere Türkiyemizde Gezici Kütüphanelerin kaç senesinde, nasıl başlatıldığını yazmayı kendimizde bir mecburiyet hissettik.

Gezici Kütüphane ilk defa Ürgüp Kazası Tahsinağa Halk Kütüphanesi tarafından 1957 yılında, beş köyüne ilk köy kütüphanesini açmış bu köylere verilecek kadroların değerlendirilmesi için tayin edilen memurlarımıza şu şartlar koşulmuştur.

Sizleri kütüphaneye alacağız, birer merkepleriniz bulunacak size bağlı beş komşu köye kitap götürülmesi de şart koşulmuştur. Bu merkepler için 200 adet kitap alan sandıklar yaptırılmış, köy kütüphane memurları başlarında kütüphane müdürü olmak üzere köylere gidilmiş, köyde köy bekçisine gezici kütüphane geldi tellâla ilân yapılması ve halka duyurulması söylenmiştir. Kitap okuma zevkini alan ve bu faaliyetimizi öğrenen civar köylerimiz de köylerinde kütüphane açmak üzere Kütüphane Müdürlüğüne müracaat etmişlerdir. Yine beş köye daha kütüphane açılmıştır.

Bu kütüphane memurlarına da aynı merkepli sistemin uygulanacağı bildirilmiş ve tayinleri yapılmıştır.

Bu duruma göre Tahsinağa Halk Kütüphanesi Müdürlüğünün 5 merkep, 2 at, 3 katır vasıtası olmuş, bu vasıtalar 24 köye kitap dağıtımına başlamışlardır.

Çalışma sistemimizi duyan Türk ve dünya basınında yer almış ilk defa Türk basınında 6 Mayıs 1960 Hayat Mecmuasında, Dünya basınında ise Amerikada Lane Bryant International volunteer A Ward committee'sinde dünya birinciliği mükafatı almakla değerlendirilmiştir. Bu çalışmalarımızı takdir eden komite tarafından bir mükafat belgesi verilmiştir. Yine Türkiyemizde motorlu vasıta ile 1963 senesinde Amerikan AID teşkilatı tarafından kitap dağıtmak üzere verilen bir ciple başlanmıştır.

Bir taraftan merkepli geziciler, bir taraftan da hediye edilen motorlu vasıta ile kitap dağıtımı yapılırken, 1966 senesinde yine Amerikalılar tarafından bir pikap hediye edilmiş pikabın kasası, gezici kütüphane haline Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne ayrılan ödenekle yaptırılmış, merkepler kaldırılarak motorlu araca geçilmiştir. Bizden sonra Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne 1967, 1968 yıllarında büyük şehirlerin merkezinde gezici kütüphane olarak motorlu araçlar alınmıştır.

Demek oluyor ki, gerçek gezici kütüphanelerin doğuş merkezi hem hayvanla dağıtım, hem de motorlu vasıta ile dağıtımları Ürgüp'te başladığı vesikalarla anlaşılmış bulunmaktadır.

1961 yılında Ulus Gazetesinde, 1963 yılında Hürriyet Gazetesinde, 1964 de Tercüman Gazetesinde, Cumhuriyet Gazetesinde, Bugün Gazetesinde, Milliyet Gazetesinde, Kadın Gazetesinde, Akşam Gazetesinde, yurdumuzda çıkan vilâyet gazetelerinde Ürgüp Tahsinağa Halk Kütüphanesinin çalışmaları dile getirilmiştir.

Bizim bütün arzumuz her yıl yapılan Kütüphanecilik Haftası'nda konuşmacılar radyo ve televizyonda gezici kütüphanelerin doğuşu hakkında konuşmalarının gerçekleri yansıtmadıkları müşahade edilmiş olduğundan, gerçek konuyu sayın bültenimizde neşredilmesini arzu ettik.

PERİHAN ÇİÇEK (TKD Diyarbakır Şubesi adına)

VIII. Genel Kurul Toplantısının Sayın Üyeleri;

T.K.D. Diyarbakır Şubesi adına hepinizi saygı ile selâmlarım.

Kısa bir süre önce kurulmuş olan Diyarbakır Şubesi olarak, T.K.D.'den beklentilerimiz; Ulusal amaçlara yönelik, her türlü hissi ve politik, eğimlerden uzak, sadece toplumun kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmasına hürmet eden, mesleği toplum içinde saygılı hale getiren, meslek mensuplarını her şey üstünde tutarak onlara gerçekçi çözümleri arayan bir kuruluş olmasıdır.

Derneğimizin sadece bir grup insan topluluğu ve uğraşlarının şekilli olmaktan ibaret kılıp, Anadolu'nun her yöresindeki meslek mensuplarının maddî ve manevî yardımcısı, koruyucusu olması arzusundayız. Aynı zamanda kütüphanecilik hizmetlerini dar sahalardan çıkartıp, söz konusu hizmetlerin tüm halka mal edilmesi için, bu alanda yeni adımlar atması ulusal çıkarlarımız için de kaçınılmaz bir durumdur.

T.K.D.'nin şimdiye dek varlığını ve yerini koruyabilmiş olması yeterli değildir. Bir meslek kuruluşu olarak daha aktif ve etkili çalışmalara girmesi gerekmektedir. Çünkü :

— Genel Merkezin şubelere karşı ilgisizliği, şubeleri güç duruma düşürmektedir. Sadece genelgefer göndererek şubelerle ilişkiler kurulması yeterli değildir.

— Yine yan ödemeler konusunda derneğimiz çok zayıf davranmış, tüm kuruluşların tepki göstermelerine rağmen T.K.D. hiç bir tepki göstermemiştir.

— 1976 Ocak ayı sonlarında Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanan Kütüphanelerde bulunan eserlerin listesinin istenmesi bildirisi kamu oyunda yanlış anlaşılmiş ve bir takım yanlış yorumların oluşmasını sağlamıştır. T.K.D. bunlar karşısında hiç bir açıklama yapma lüzumunu hissetmiştir. Bunların yanı sıra son zamanlarda bir takım eleştirilere uğrayan «Kitap ve Süreli Yayın Seçme Kurulu Yönetmeliği» nin Şubemiz olarak kütüphanecilik alanında atılmış olumlu bir adım olarak değerlendiriyor ve avantajlarını kısaca şöyle belirtiyoruz.

Söz konusu yönetmelik;

1 — Kütüphanecinin kişisel görüşlerinin ötesinde kütüphane koleksiyonunun oluşmasına,

2 — Bakanlıkça kütüphanelere ayrılan kısıtlı kitap satın alma ödeneğiyle kaliteli eserlerin alınmasına,

3 — Kütüphanelerde mevcut olan eserlerin yeniden satın alınmasının bir derece önlenmesine,

4 — Kütüphane koleksiyonunun dengeli bir şekilde oluşmasına ve genel ihtiyaçların göz önünde bulundurulmasına,

5 — Söz konusu kurulun otorite sahibi kişilerden oluşması, satın alınacak eserlerin daha kaliteli olacağı gibi, bir ölçüde kütüphaneciyi de sorumluluktan kurtarmaktadır.

Gerçekleştirilmiş olan bu olumlu çabaların yanında tüm meslek mensuplarımızda sabırsızlıkla beklediği Kütüphaneler Kanunu'nun en kısa zamanda konuşulması için T.K.D.'nin daha etkili çalışmalara girişmesi arzusuyla, VIII. Genel Kurul Toplantısının tüm meslektaşlarımıza ve ülkemize hayırlı olması en içten dileğimizdir.

..... (TKD İzmir Şubesi adına)

Sayın Başkan, Saygıdeğer Delegeler, Saygıdeğer Misafirler ve Meslektaşlarım :

VIII. Kurultay toplantısı nedeniyle yurt çapındaki tüm kütüphanelerimizin sorunlarını ortaya koymak ve gerektiği şekilde yardımcı olmak amacıyla burada toplanmış bulunan Sayın Delegelere (T.K.D. İzmir Şubesi) olarak aşağıdaki kütüphanecilik sorunlarını yansıtmak istiyorum.

Kütüphane ve Kütüphanecilerin Sorunları :

1 — Personel durumu :

a) Yeter derecede kütüphanelere kadro tahsisi,

b) Çocuk kütüphanelerinde çalışan idarecinin kadro ünvanının açıklığa kavuşturulması (Müdür gibi).

c) Derece ve kadro terfilerinin zamanında ele alınarak yapılması, kadro darlığının yapılması,

d) Kütüphaneciliğin daha cazip hale getirilmesi için bazı özlükhaklar verilmesi, (İş güclüğü, iş riski, mali sorumluluk gibi).

e) Yaz aylarında diğer birçok kuruluşlarda olduğu gibi :

1 — Kamplar kurulması,

2 — Konut kredisi temini,

3 — Yardım Derneği, Kooperatif gibi sosyal hizmetlere yer verilmesi.

f) Kütüphanelerde yürütülmekte olan teknik hizmetlerle ilgili görevleri ifa eden personele giyecek yardımının sağlanması,

g) Kütüphanecilik bölümü mezunlarının bir kısmı Kütüphaneci, bir kısmı Memur ünvanı olarak atandırılmaktadır. Bu ayrıcalığın ortadan kaldırılması.

2 — Kefalet durumu :

a) Kefalet Kanununda gerekli değişikliğin yapılması,

b) Kütüphaneci öğretmenlerin ve kefalet aıdatı kesilen memurların kefalet bırakılması; ya da diğer teşkilâtlarda olduğu gibi malî sorumluluk zammı verilmesi.

3 — Bina durumu :

a) Mevcut Kütüphane binalarının günün ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde modern hale getirilmesi.

4 — Eğitim ve Öğretim araçları :

a) Çocuk kütüphanelerine her çeşit (Sinema makinası, teyp, pikap, teksir makinası, projeksiyon v.b. araçları) Devlet tarafından temini.

5 — Kitap satınalma işleri :

a) Halk ve çocuk kütüphanelerine satın alınacak kitapların Kültür Bakanlığı Kitap ve Süreli Yayınlar Seçme Kurulu Yönetmeliği hükümleri uyarınca sağlanmakta ise de; yapılan işlemlerin uzun zaman alması karşısında çabuklaştırılması yolunda tedbirler alınması. Meselâ: İlgili makamlarca yasaklanan yayınların listelerinin kütüphanelere gönderilmesi.

b) Bakanlıkça sağlanarak kütüphanelere gönderilen yayınların tasnifinin de birlikte gönderilmesi.

6 — Derneğimiz kamuya yararlı derneklerden olmasına rağmen Devletten veya ilgili kamu kuruluşlarından yardım görmemektedir. Bu yardımların Derneğimize sağlanması için gayret sarfedilmesi.

7 — Kütüphaneciliğin yurt çapında yayılması :

Gerek Türk kütüphanelerini gerekse kütüphanecilerini çağdaş Batı kütüphaneciliği düzeyine çıkartmak istiyorsak, Batı'daki çalışmaların incelenerek ülkemizde de uygulanması zorunluluğu hem de beklenmeksizin duyulmaktadır.

Yurt kalkınmasında bilhassa kültürel kalkınmada kitap ve kütüphanelerin ne derecede önemli olduğu aydın çevrelerde yavaş yavaş anlaşılmağa başlamıştır. Bunlardan faydalanarak kütüphaneciliğin, tüm Türkiyemizde yaygın hale getirilmesine gayret sarfedilmelidir.

Derneğimizin İzmir Şubesi saygılar sunar.